

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Ochrana osobních údajů v České republice

Lucie Šteruská

**Bakalářská práce
2017**

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lucie Šteruská**
Osobní číslo: **E14745**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management ochrany podniku a společnosti**
Název tématu: **Ochrana osobních údajů v České republice**
Zadávací katedra: **Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Bakalářská práce se bude věnovat problematice ochrany osobních údajů v prostředí České republiky, bude pojednávat o její historii, základních principech a legislativní úpravě, představena bude rovněž činnost Úřadu pro ochranu osobních údajů. Bakalářská práce si klade za cíl posoudit úroveň informovanosti občanů České republiky v oblasti ochrany osobních údajů.

Osnova:

- Historie ochrany osobních údajů.
- Legislativní úprava řešené problematiky v České republice.
- Úřad pro ochranu osobních údajů a jeho činnost.
- Hlavní příčiny zneužití osobních údajů.
- Dotazníkové šetření.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **cca 30 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BARTÍK, V., JANEČKOVÁ, E. Ochrana osobních údajů v aplikační praxi: vybrané otázky. 3. vyd. Praha: Linde Praha, 2013. 311 s. ISBN 978-80-86131-96-2.

KUČEROVÁ, A., NONNEMANN, F. Ochrana osobních údajů v otázkách a odpovědích. 1. vyd. Praha: BOVA POLYGON, 2010. 150 s. ISBN 978-80-7273-163-3.

MAŠTALKA, J. Osobní údaje, právo a my. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. 212 s. ISBN 978-80-7400-033-1.

MATES, P., JANEČKOVÁ, E., BARTÍK, V. Ochrana osobních údajů. 1. vyd. Praha: Leges, 2012. 206 s. ISBN 978-80-87576-12-0.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Zdeněk Matěja, Ph.D.

Ústav regionálních a bezpečnostních věd

Datum zadání bakalářské práce: **4. září 2016**

Termín odevzdání bakalářské práce: **28. dubna 2017**

doc. Ing. Romana Provančíková, Ph.D.
děkanka

L.S.

Ing. Zdeněk Matěja, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 4. září 2016

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47 b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 26. 4. 2017

Lucie Šteruská

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Ing. Zdeňku Matějovi, Ph.D. za jeho odbornou pomoc a cenné rady, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce. A také mé rodinně za podporu při tvorbě této práce.

ANOTACE

Tato práce pojednává o ochraně osobních údajů v České republice. První kapitola se zaměřuje na historický vývoj osobních údajů na mezinárodní úrovni a v České republice. Dále jsou zde objasněny důležité pojmy, které definuje zákon č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů. Na následujících stránkách se čtenář seznámí s Úřadem pro ochranu osobních údajů a jeho činností. V další části práce jsou nastíněny příčiny zneužití osobních údajů a jak je možné zneužití předejít, následně jak při zjištění zneužití osobních údajů postupovat. V závěru práce je analyzován dotazník, který zjišťuje informovanost občanů o této problematice a jeho vyhodnocení.

KLÍČOVÁ SLOVA

Ochrana osobních údajů, Úřad pro ochranu osobních údajů, zneužití osobních údajů, Česká republika, zákon o ochraně osobních údajů

TITLE

Protection of personal data in Czech Republic

ANNOTATION

This thesis deals with personal data protection in the Czech Republic. The first chapter is focused on a historical development of personal data both on an international level and within the Czech Republic. Also, important concepts which are defined in the act no. 101/2000 Coll. on Personal Data Protection are explained here. On the following pages, the reader becomes acquainted with the Office for Personal Data Protection and its work. The next part of the thesis outlines causes of misuse of personal data and how the misuse can be prevented, and how to process when the misuse of personal data is detected. In the conclusion, the questionnaire researching citizen awareness about this subject matter and its evaluation is analysed.

KEYWORDS

Protection of personal data, the Office for Personal Data Protection, misuse of personal data, Czech Republic, Law on Personal Data Protection

OBSAH

ÚVOD.....	9
1 HISTORIE OCHRANY OSOBNÍCH ÚDAJŮ	11
1.1 VÝVOJ OCHRANY OSOBNÍCH ÚDAJŮ NA MEZINÁRODNÍ ÚROVNI	11
1.2 HISTORICKÝ VÝVOJ OCHRANY OSOBNÍCH ÚDAJŮ V ČESKÉ REPUBLICE	13
2 LEGISLATIVNÍ ÚPRAVA OCHRANY OSOBNÍCH ÚDAJŮ V ČESKÉ REPUBLICE.....	15
2.1 PŘEDMĚT A PŮSOBNOST ZÁKONA.....	15
2.2 OSOBNÍ A CITLIVÝ OSOBNÍ ÚDAJ	16
2.3 ANONYMNÍ ÚDAJ	17
2.4 SUBJEKTY ÚDAJŮ – SPRÁVCE, ZPRACOVATEL A PŘÍJEMCE	17
2.5 SOUHLAS SE ZPRACOVÁNÍM ÚDAJŮ A VÝJIMKY.....	18
2.6 ZPRACOVÁNÍ OSOBNÍCH ÚDAJŮ	19
2.6.1 <i>Práva a povinnosti před zpracováním osobních údajů.....</i>	<i>20</i>
2.6.2 <i>Práva a povinnosti při zpracování osobních údajů.....</i>	<i>21</i>
2.6.3 <i>Práva a povinnosti po ukončení zpracování osobních údajů.....</i>	<i>22</i>
3 ÚŘAD PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ A JEHO ČINNOST	23
3.1 KONTROLNÍ ČINNOST	24
3.2 VEŘEJNÝ REGISTR ZPRACOVÁNÍ OSOBNÍCH ÚDAJŮ.....	25
3.3 SANKCE.....	26
3.4 OSTATNÍ ČINNOSTI.....	27
3.5 VÝROČNÍ ZPRÁVY ÚOOÚ	27
4 HLAVNÍ PŘÍČINY ZNEUŽITÍ OSOBNÍCH ÚDAJŮ.....	32
4.1 ZÁSADY OCHRANY OSOBNÍCH ÚDAJŮ.....	33
4.2 POSTUP PŘI ZNEUŽITÍ OSOBNÍCH ÚDAJŮ.....	34
5 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	36
5.1 CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ.....	36
5.2 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	37
5.3 SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ.....	47
ZÁVĚR.....	49
POUŽITÁ LITERATURA	53
SEZNAM PŘÍLOH.....	55

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Povolený přístup k profilu.....	42

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Podané dotazy a konzultace v letech 2001–2016.....	28
Obrázek 2: Množství podaných stížností v letech 2001–2016	29
Obrázek 3: Podané stížnosti na nevyžádané obchodní sdělení v letech 2005–2016.....	30
Obrázek 4: Provedené kontroly v oblasti zpracování osobních údajů v letech 2001–2016.....	31
Obrázek 5: Věková a vzdělanostní struktura respondentů	36
Obrázek 6: Zajímáte se, kdo a jak nakládá s Vašimi osobními údaji?	37
Obrázek 7: Víte, jak své osobní údaje chránit?.....	38
Obrázek 8: Myslíte si, že jsou Vaše osobní údaje dostatečně zabezpečeny proti zneužití?	38
Obrázek 9: Víte, jak v případě zneužití osobních údajů postupovat?	39
Obrázek 10: Byly Vám někdy zneužity Vaše osobní údaje?.....	40
Obrázek 11: Používáte sociální sítě?.....	41
Obrázek 12: Co všechno na svých profilech zveřejňujete?	41
Obrázek 13: Přidáváte si do přátel lidi, které neznáte?	43
Obrázek 14: Pracujete?.....	44
Obrázek 15: Kamery na pracovišti.....	44
Obrázek 16: Jste s touto skutečností seznámeni?.....	45
Obrázek 17: Požadované osobní údaje.....	46
Obrázek 18: Zajímáte se, k čemu jsou tyto informace využívány?	47

ÚVOD

Ochrana osobních údajů je v současné době často diskutovaným tématem. Každého člověka doprovází od jeho narození až po smrt určité informace, které jsou jedinečné jen pro něj a mohou ho identifikovat. Takovéto informace se nazývají osobní údaje, jsou to například informace o datu a místě narození, jméno, příjmení, pohlaví, národnost, ale i náboženské vyznání apod. Žijeme v době, kde neustále dochází k rozvoji informačních, telekomunikačních a dalších technologií, které pracují s mnoha údaji, a tudíž roste potřeba chránit osobní údaje, aby nebyly zneužity. V České republice se tato problematika začala ve větší míře řešit až na začátku 21. století.

Bakalářská práce si klade za cíl posoudit úroveň informovanosti občanů České republiky v oblasti ochrany osobních údajů a odpovědět na výzkumnou otázku, zda se lidé zajímají o ochranu osobních údajů a snaží se je zabezpečit. Práce se bude snažit zjistit, jestli občané usilují o zabezpečení svých osobních údajů proti zneužití a zda vědí, jak v případě zneužití postupovat. Dále komu své osobní údaje poskytují a jaké údaje zveřejňují. A především rozpoznat, jestli se o tuto problematiku zajímají nebo jim je jedno kdo a jak nakládá s jejich osobními údaji.

První kapitola práce se bude zabývat historickým vývojem ochrany osobních údajů na mezinárodní úrovni a v České republice. V následující kapitole bude přiblížen zákon č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů, popsána jeho působnost, vymezení základních pojmů a bude se zde řešit otázka zpracovávání osobních údajů. Tato kapitola se může považovat za klíčovou, jelikož pro každého občana je důležité, aby si byl vědom svých práv a povinností. Znalost zákona by se nikdy neměla podceňovat, protože za neplnění povinností, které zákon ukládá, hrozí nemalé sankce. Třetí kapitola seznámí čtenáře s Úřadem pro ochranu osobních údajů a jeho činností. V další kapitole budou vysvětleny hlavní příčiny zneužití osobních údajů, popsány základní principy, jak své údaje je možno ochránit a jak postupovat v případě zneužití těchto údajů. V poslední kapitole bude vyhodnocení dotazníku, který se zaměřuje na informovanost občanů České republiky v oblasti ochrany osobních údajů.

Dotazník se bude zaměřovat na dvě oblasti, a to na sociální sítě a práci. Tyto oblasti budou vybrány především proto, že na sociálních sítích stále přibývají uživatelé a ti si na svůj profil zveřejňují své osobní údaje bez rozmyslu. Druhou oblastí bude práce, jelikož s pracovním poměrem jednoznačně souvisí osobní údaje. Každý člověk se během svého života dostane

do role buď řadového zaměstnance, manažera nebo i zaměstnavatele. A tak by měl znát svá práva a povinnosti a vědět, jak chránit své soukromí i soukromí ostatních občanů, protože když dojde k narušení soukromí, tak je poté velmi obtížné ho získat nazpět. V závěru poslední kapitoly se objeví vyhodnocení dotazníku.

1 HISTORIE OCHRANY OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Ochrana osobních údajů se stává fenoménem dnešní doby, ale touto problematikou se již zabývali naši předci. I přesto se tímto problémem hlouběji zabývá lidstvo jen několik desetiletí. O problematiku se lid začal více zajímat po holocaustu, který byl možný uskutečnit právě s pomocí osobních údajů (různé formuláře kde jsou uvedena jména lidí a jejich vyznání apod.). Hlavní příčinou se stalo rozšíření výpočetní techniky a především internetu, který ulehčuje vyhledávání informací. Zejména sociální sítě, kam uživatelé vkládají své údaje bez rozmyslu.

Historii ochrany osobních údajů si lze vykládat pomocí mezinárodních aktů a přijímání nových zákonů ve světě. Jako základní podklad pro ochranu soukromí a ochranu osobních údajů se všeobecně považuje Všeobecná deklarace lidských práv. Avšak historický vývoj ochrany osobních údajů v České republice nemá dlouhou historii. Samotná republika se moc nezajímala o právní úpravu v tomto směru a ani o ochranu soukromí. Možná to je tím, že vláda ani sám lid nemá v sobě zakořeněné tradice na ochranu soukromí a nebezpečí plynoucí ze zneužití osobních údajů si nikdo nepřipouštěl. A tak právní úprava ochrany osobních údajů vznikla až na základě mezinárodních aktů [9].

1.1 Vývoj ochrany osobních údajů na mezinárodní úrovni

Lidé se více začali zajímat o ochranu osobních údajů až v souvislosti s 2. světovou válkou a s rozšířením výpočetní techniky. Jako první se postavila na odpor veřejnost ve druhé polovině 20. století v USA, když vznikl plán pro vytvoření národního informačního centra, který by obsahoval informace o občanech. Nakonec kvůli odporu veřejnosti nebyl plán uskutečněn, ale vzbudilo to zájem o otázky k tématu shromažďování osobních údajů. Tyto otázky vedly některé demokratické státy k přijetí zákonů, ve kterých byla poskytnuta právní ochrana osobních údajů. Dalším důvodem pro zavedení právní úpravy byl velký a rychlý vývoj výpočetní techniky.

Rada Evropy se v roce 1968 začala zabývat otázkou ochrany soukromí v souvislosti s moderními technologiemi. Parlamentní shromáždění rady Evropy se rozhodla udělat průzkum ochrany soukromí osob v souvislosti s technologií v členských státech. Komise expertů, kteří měli tento průzkum na starosti, došli společně s Radou k závěru, že v této oblasti soukromí není poskytována dostatečná ochrana. Na základě tohoto výsledku bylo přijato několik rezolucí s cílem potřebnou ochranu v tomto směru poskytnout.

V 90. letech 20. století docházelo k růstu počtu automatizovaných zpracování osobních dat pomocí stále se rozvíjící výpočetní techniky, která umožňuje uchovávat a zpracovávat neomezené množství informací v digitální podobě, ale dokáže je i společně propojovat. Rada Evropy po třinácti letech dokončila svou studii v oblasti nedostatků mezinárodních předpisů pro zpracování osobních dat a vypracovala Úmluvu ETS č. 108 o ochraně osob s ohledem na automatizované zpracování osobních dat (dále jen Úmluva č. 108.). Stala se prvním uceleným mezinárodním právním dokumentem v sektoru ochrany osobních údajů. Úmluva č. 108 byla přijata a otevřena k podpisu 28. ledna 1981 ve Štrasburku, a to nejen pro členské státy.

Úmluva č. 108 stanovila zásady, které by měly jednotlivé státy aplikovat pro ochranu osobních údajů občanů, při zpracování jejich údajů (např. poctivý a právně zajištěný sběr a zpracování osobních údajů, shromažďování osobních údajů jen pro vymezené legitimní účely, znemožnění zpracování údajů k jiným účelům, než pro které byly shromážděny, časové omezení zpracování údajů po naplnění stanoveného účelu atd.). Poté definovala základní pojmy související s touto problematikou (např. osobní údaj, subjekt osobních údajů, automatizovaný soubor dat apod.). Dále stanovuje požadavky na zpracovávání údajů a na předávání osobních údajů do zahraničí. Na tuto Úmluvu jsou navázána různá doporučení týkající se zpracování osobních údajů v souvislosti s bankovním stykem, v pojišťovnictví, telekomunikačních službách, ve vědeckém výzkumu, a i v policejní oblasti. V roce 1999 vyšlo doporučení týkající se ochrany osobních údajů a soukromí na internetu.

Evropská unie v roce 1995 přijala Směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 95/46/ES o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů. Směrnice byla přijata především proto, že mezi právní úpravou v oblasti ochrany osobních údajů byly v členských státech významné rozdíly. Tato směrnice tedy pro srovnání rozdílů zákonů, uložila členským státům, aby do tří let uvedly své právní řády do souladu s jejím obsahem. Právní úpravy musely udělat i státy, které se ucházely o členství v Evropské unii. Do tohoto postavení se dostala i Česká republika, a tak musela i ona přepracovat svou právní ochranu osobních údajů, když zažádala o vstup do Evropské unie. Toto přepracování trvalo České republice téměř 20 let, aby mohla Směrnici podepsat. Stalo se tak až s přijetím druhého zákona o ochraně osobních údajů, tedy zákon č. 101/2000 Sb. [13], [11].

1.2 Historický vývoj ochrany osobních údajů v České republice

Právo na ochranu osobních údajů vzešlo zejména z práva na soukromí a poté bylo uznáno jako samostatné právo. Potřeba ochrany osobních údajů vznikla především po 2. světové válce. Konkrétněji kvůli holocaustu, kterému velice pomohly dříve používané matriční knihy, kde se u narozených osob uváděla náboženská příslušnost. Dokonce z 30. let se dochovaly i statistiky ze sčítání obyvatelstva, kde dotazující uváděli údaje o náboženství. Důležitějším mezníkem v pokroku s ochranou osobních údajů bylo zdokonalování a rozšiřování technologie, to se datuje od 60. let. Především protože výpočetní technika se dokáže soustředit na neomezené množství informací, uchovávat je a mít je kdykoli k dispozici. Lze tedy s údaji rychle manipulovat a vzájemně je kombinovat nebo spojovat s dalšími, mohlo by docházet k vytvoření úplného obrazu o životě člověka či skupiny osob. Prezentováním těchto skutečností by mohlo docházet ke zkreslení údajů a poté jimi ovlivňovat své okolí, například politické strany by mohly ovlivňovat své voliče ve svůj prospěch nebo marketingové firmy by zaplavovaly lidi neprodejným nebo nepotřebným zbožím apod. V neposlední řadě by některé osobní údaje, které mají k dispozici mocenské orgány, mohly ohrozit i samotnou demokracii.

Přesně kvůli těmto důvodům demokratické státy západního světa rozhodly na počátku 70. let přijmout zvláštní zákon o ochraně osobních údajů. Avšak Česká republika v tomto směru zaostávala za těmito státy. Vývoj ochrany osobních údajů v České republice od roku 1948 do roku 1989 byl zcela utlačován. Vládnoucí komunistický režim v žádném případě nepřipouštěl, že by lidé měli mít právo na ochranu soukromí, o tomto tématu byla zmínka na počátku 80. let a až v druhé polovině 80. let se objevily zmínky o ochraně osobních údajů. Přesto žádná opatření ani v jednom případě nebyla provedena. Až v Listině základních práv a svobod z roku 1991 v článku 10 došlo k zakotvení práva na soukromí a práva na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o osobě.

Rok po přijetí Listiny základních práv a svobod došlo k přijetí zákona č. 256/1992 Sb. o ochraně osobních údajů v informačních systémech, jako předloha mu sloužila Úmluva č. 108, která definovala hlavní pojmy. Nově přijatý zákon zde zakotvil zásady s nakládáním osobních údajů, zejména povinnosti provozovatelů informačních systémů a jiných subjektů, a samozřejmě právo subjektu údajů na obranu protiprávnímu nakládání s údaji. Česká republika po rozpadu federace tento zákon převzala, ale v praxi se nepoužíval. Nešel realizovat, především pro chybějící ustanovení o zřízení nezávislého dozorového orgánu a také nebyly stanovené žádné sankce za porušení zákonem stanovených povinností.

Situace se změnila, až když se Česká republika ucházela o členství v Evropské unii. Evropská unie nedostatečnou právní úpravu o ochraně osobních údajů kritizovala. Pro dosažení kompatibility s předpisy Evropské unie musela Česká republika přijmout odpovídající právní úpravu. Vláda při sestavování nového zákona vycházela ze Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 95/46/ES z října 1995. Parlament České republiky v dubnu 2000 schválil zákon č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů. Tento nový zákon splňuje všechny podmínky a požadavky Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 95/46/ES [13], [11].

2 LEGISLATIVNÍ ÚPRAVA OCHRANY OSOBNÍCH ÚDAJŮ V ČESKÉ REPUBLICĚ

Legislativní úpravu ochrany osobních údajů v České republice řeší především zákon číslo 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, který nahradil zákon číslo 256/1992 Sb., o ochraně osobních údajů v informačních systémech. Společně s novým občanským zákoníkem č. 89/2012 Sb. a s jeho částí zaměřenou na soukromé právo. Ten se musí vykládat ve shodě s Listinou základních práv a svobod, která ustanovuje, že každý má nárok na nedotknutelnost osoby, na ochranu svého soukromí, na ochranu soukromého a rodinného života, ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě, a nakonec i právo na informace. Kvůli těmto ustanovením je legislativní úprava ochrany osobních údajů problematická. Když dojde ke konfliktu, soudce musí dát přednost jednomu právu před druhým, právu o ochraně osobních údajů nebo právu na informace. Nikdy není jistý výsledek sporu. Tato práce se však nebude věnovat problematice a spletitosti českých zákonů. V této kapitole bude zejména přiblížen zákon o ochraně osobních údajů.

2.1 Předmět a působnost zákona

Zákon se zavázal k naplnění práva každého na ochranu před neoprávněným zásahem do soukromí, dále upravuje práva a povinnosti při zpracování osobních údajů a stanovuje podmínky, za kterých je možné předat osobní údaje do jiných států. A to vše v souladu s právem Evropské unie a dalšími mezinárodními smlouvami. Dalším krokem pro zajištění ochrany osobních údajů bylo zřízení Úřadu pro ochranu osobních údajů.

Do rámce působnosti zákona spadá zpracování osobních údajů všemi subjekty, tím pádem i orgány státní moci, územní samosprávy, orgány veřejné moci nebo i fyzické a právnické osoby. Zákon se vztahuje na jejich zpracování, bez ohledu na to, jak byly zpracovány – systematicky, automatizovaně nebo jinými prostředky.

Paragraf číslo 3 odstavec 5 řeší působnost zákona v případě, kdy správce není na území Evropské unie, nebo je usazen na území více států, a přitom dochází ke zpracování osobních údajů. I když správce není na území České republiky, použije se působnost tohoto zákona přednostně podle mezinárodního práva veřejného. Dále působnost zákona se vztahuje na případy, kdy je správce usazen mimo území unie a provádí zpracování na území republiky a nejedná se pouze o předání osobních údajů přes území EU [10].

Správce může provádět zpracování osobních údajů pomocí svých organizačních jednotek, které zpracovávají osobní údaje v souladu s národním právem příslušného členského státu Evropské unie, na jehož území se nacházejí. Naopak fyzická osoba může zpracovávat osobní údaje, jestliže to dělá jen pro svoji potřebu, právnická osoba nikoliv. Nahodilé shromažďování osobních údajů není v působnosti zákona, když dále nedochází k jejich zpracování.

Další výjimky ze zákona ustanovuje odst. 6 § 3. Podle něhož není zákon použitelný v ohledu povinností správců podle § 5 odst. 1, dále § 11 (informační povinnost) a § 12 (přístup subjektu údajů k informacím), při plnění povinností správce stanovenými zvláštními zákony pro zajištění bezpečnosti České republiky, obrany České republiky, veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti, předcházení, vyhledávání, odhalování trestné činnosti a stíhání trestných činů, významného hospodářského zájmu České republiky nebo Evropské unie, významného finančního zájmu České republiky nebo Evropské unie, kterým je zejména stabilita finančního trhu a měny, fungování peněžního oběhu a platebního styku, jakož i rozpočtová a daňová opatření, výkonu kontroly, dozoru, dohledu a regulace spojených s výkonem veřejné moci v případech uvedených v písmenech c), d), e) a f), činností spojených se zpřístupňováním svazků bývalé Státní bezpečnosti nebo činností spojených s vedením centrální evidence účtů [20].

2.2 Osobní a citlivý osobní údaj

Základní definice pojmu osobní údaj vychází z ustanovení Úmluvy Rady Evropy č. 108 ze dne 28. ledna roku 1981 o ochraně osob se zřetelem na autorizované zpracování osobních dat („dále jen Úmluva č. 108“), který ho definuje takto: „*osobní údaje znamenají každou informaci týkající se identifikované nebo identifikovatelné fyzické osoby*“. Český zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů definici upřesňuje, za osobní údaj se považuje informace, pomocí které lze osobu přímo či nepřímo identifikovat, zejména na základě čísla, kódu nebo jednoho či více prvků, které jsou specifické pro jeho fyzickou, fyziologickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu [20].

Tudíž osobní údaj může být jakákoliv informace, která se váže na fyzickou osobu. Stačí jen, aby tato informace fyzickou osobu identifikovala. Na druhou stranu za osobní údaj nelze považovat například jméno, protože nedokáže osobu přímo určit ani vyhledat. Není výjimkou, že se některá jména často opakují a poté nelze dotyčnou osobu dohledat a kontaktovat. Z toho plyne, že jeden údaj nestačí pro úplné identifikování osoby. A však existují určité identifikátory, které osoby jednoznačně odliší, například rodné číslo, DNA apod., ale ani ty nestačí k úplné

identifikaci, a to z důvodu jako je tento: osoba která zná rodné číslo další osoby, ji stejně nemůže identifikovat, pokud nemá přístup k určité databázi [8].

Zákon o ochraně osobních údajů dále definuje další kategorii osobních údajů a to jsou tzv. citlivé osobní údaje: „*citlivým údajem je osobní údaj vypovídající o národnostním, rasovém nebo etnickém původu, politických postojích, členství v odborových organizacích, náboženství a filozofickém přesvědčení, odsouzení za trestný čin, zdravotním stavu a sexuálním životě subjektu údajů a genetický údaj subjektu údajů; citlivým údajem je také biometrický údaj, který umožňuje přímou identifikaci nebo autentizaci subjektu údajů*“.

2.3 Anonymní údaj

Informace, která ve svém původním tvaru nebo po provedení zpracování nedokáže určit subjekt údajů, se považuje za anonymní údaj. Většinou nelze údaj od počátku spojit s určitou osobou, ale i z osobního údaje lze udělat anonymní údaj tím, že se některé údaje např. jméno a příjmení a rodné číslo od sebe oddělí. Anonymizované osobní údaje se mohou bez souhlasu subjektu údajů zpracovávat v různých odvětvích, v oblasti vědeckého výzkumu, statistiky a lékařství [13].

2.4 Subjekty údajů – správce, zpracovatel a příjemce

Subjektem údajů může být jediné fyzická osoba, k níž se vztahují osobní údaje. K tomuto pojmu se váží práva daná zákonem. Člověk, jenž je subjektem údajů má právo na vymáhání ochrany osobních údajů, zákon to však neukládá jako jeho povinnost [3].

Zákonem není určeno, zda je správce fyzická či právnická osoba. Za správce se považuje osoba, která určuje účel a prostředky na zpracování osobních údajů, provádí zpracování a odpovídá za něj, tím pádem se správcem stává i ten kdo osobní údaje zpracovává nelegálně. Rozhodující pro určení správce je to, že se rozhodl zpracovávat údaje nebo mu to bylo uloženo jako povinnost zákonem. Zpracování údajů může provádět sám správce nebo jím prověřit zpracovatele, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. I když správce pověří zpracováním osobních údajů zpracovatele, tak je stále on za tuto činnost zodpovědný. Správce musí dodržovat povinnosti při zpracování osobních údajů, které mu ukládá zákon o ochraně osobních údajů. Tyto povinnosti jsou blíže rozebrány v kapitole práva a povinnosti při zpracování osobních údajů.

Zpracovatelem se stává fyzická nebo právnická osoba na základě pověření správcem nebo zmocněním zvláštním zákonem. Na rozdíl od správce zpracovatel provádí pouze

zpracování osobních údajů. Zákon ukládá i povinnosti zpracovateli, a to ve stejné míře jako správci. Má jen o jednu povinnost navíc, zpracovatel je povinen upozornit a ukončit zpracování osobních údajů, pokud zjistí porušení zákonných povinností správce.

Subjekt, kterému jsou osobní údaje zpřístupněny, nazývá zákon příjemcem. Účel tohoto vymezení spočívá v tom, aby i další osoby, které nejsou správci ani zpracovateli, ale i přesto se mohou dostat k osobním údajům, byly podřízeny kontrole. Osoby, které zpracovávají osobní data při výkonu dozoru, kontroly, dohledu nebo regulace při výkonu veřejné moci se za příjemce nepovažují [10], [20].

2.5 Souhlas se zpracováním údajů a výjimky

Souhlas subjektu údajů je třeba k tomu, aby správce nebo zpracovatel směli zpracovávat osobní údaje. Při poskytnutí souhlasu musí být subjekt údajů informován, pro jaký účel zpracování, jaké osobní údaje budou zpracovávány, komu ho dává a na jaké období, a být poskytnut ze svobodné vůle. Souhlas může poskytnout jen osoba způsobilá k právním úkonům nebo osoba, která má zmocnění na základě dohody o plné moci. Forma souhlasu není žádným zákonem předepsána. Preferuje se písemná forma souhlasu především kvůli lehké prokazatelnosti, že údaje byly skutečně zpracovány se souhlasem subjektu údajů. Subjekt údajů smí kdykoliv svůj souhlas odvolat.

Zákon o ochraně osobních údajů uvádí, kdy správce smí zpracovávat osobní údaje bez souhlasu subjektu údajů. Bez souhlasu lze zpracovávat osobní údaje pro dodržení povinností správce, zpracování nezbytné pro plnění smlouvy. Další výjimkou se stává zpracování dat, které je nezbytné k ochraně důležitých zájmů subjektu údajů. V tomto případě musí správce poté získat dodatečný souhlas, když ho nezíská, zpracování dat ukončí a zlikviduje již zpracované údaje. Dále bez souhlasu smí zpracovat údaje zveřejněné, údaje nezbytné pro ochranu práv a právem chráněných zájmů správce, zpracovatele či jiné dotčené osoby. Například si správce může vést seznam osob, které mu dluží peníze, nesmí však tento seznam předat další osobě. Jestliže správce poskytuje osobní údaje o veřejně činné osobě, funkcionáři nebo zaměstnanci veřejné správy, souhlas nepotřebuje. Zákon o ochraně osobních údajů v souladu se Směrnicí č. 95/46/ES, za výjimku považuje zpracování osobních údajů bez souhlasu, zpracování osobních údajů za účelem archivnictví [5], [20].

2.6 Zpracování osobních údajů

Zákon pro ochranu osobních údajů platí pouze pro osobní údaje, které někdo zpracovává. Ochrana těchto údajů tedy zahrnuje určitá pravidla omezující či jinak limitující zpracování osobních údajů. Hlavním posláním zpracování osobních údajů je získat určitou informaci a uspořádat ji, aby byla jednoduše dostupná a využitelná. Při zpracování osobních údajů lze považovat za klíčové operace: shromažďování, uchování, zpřístupnění, blokování a likvidaci. Dle zákona o ochraně osobních údajů lze zpracování osobních údajů považovat za jakoukoliv operaci či soustavu operací, které provádí správce nebo zpracovatel systematicky, automatizovaně nebo jinými prostředky. Zákon uvádí výčet operací, které za zpracování považuje.

Shromažďováním se rozumí takové operace s osobními údaji, které pomocí legálních zdrojů se dostávají do osobního držení. Při získávání informací se vždy musí stanovit cíl shromažďování. Nezáleží, jestli dojde ke zpracování, třídění a používání posbíraných údajů ihned či později, ale musí dojít k jejich uložení na nosič informací pro další zpracování.

Uchování osobních údajů spočívá v tom, že informace se uspořádají do jisté struktury (databáze, kartotéky apod.). V této podobě je uchovávat, aby bylo možné jejich další zpracování.

Za zpřístupněný osobních údajů lze považovat v krajním případě jejich zveřejnění. Samozřejmě příjemce musí být oprávněn k převzetí údajů. Zpřístupnění je však vždy limitováno. Omezit se může technologicky nebo organizačně, pak zájemce o informace musí splnit určité podmínky.

Blokováním se rozumí operace nebo soustava operací, které omezí či vyloučí informace k dalšímu zpracování. Zablokované údaje se zneprístupní pro všechny, tudíž i pro správce a zpracovatele. Blokovat osobní údaje lze jen na určitou dobu, např. když se ověřována jejich pravdivost, po uplynutí se vrátí do procesu zpracovávání buď v upravené podobě, nebo může být určena k likvidaci.

Likvidace informace spočívá v trvalém vyloučení z dalšího zpracování, a především tím že dojde ke zničení jejich nosiče, fyzického vymazání. I anonymizace osobních údajů lze považovat za likvidaci, jelikož od osobních údajů se odloučí všechny údaje, které by mohly jednoznačně identifikovat osobu [2], [8].

2.6.1 Práva a povinnosti před zpracováním osobních údajů

Jak už bylo zmíněno v kapitole, tak zákon určuje práva a povinnosti při zpracovávání osobních údajů, a to zejména správci, zpracovateli a všem zaměstnancům správce nebo zpracovatele a dalším osobám, které se na zpracování údajů podílí. Zákon ukládá povinnosti správci, a to před zahájením zpracovávání osobních údajů, během zpracovávání osobních údajů a po ukončení zpracovávání osobních údajů.

Správce před zahájením zpracovávání osobních údajů musí stanovit, pro jaký účel budou zpracovávány. Zákon ukládá vymezit účel především kvůli kontrole. Při zpracovávání osobních údajů, které nařizuje zákon, musí být pak vymezen účel podle zákonného stanovení účelu. Po stanovení důvodu zpracovávání není snadné tento účel měnit. Zákon plně nevymezuje účely, za kterých je možné osobní údaje zpracovávat, avšak vždy se musí řídit příslušnými zákony (např. účely statistické – zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů apod.). Dalším krokem je stanovení prostředků a způsob zpracovávání osobních údajů. Správce tuto podmínku má splňovat především obvyklými formami, tudíž vnitřními akty a další dokumentací. Dále se rozlišuje způsob zpracovávání osobních údajů, manuální nebo automatizované zpracování. V dnešní době dochází spíše k automatizovanému zpracování. Často dochází k tomu, že nejprve jsou údaje shromažďovány ručně, ale poté se využívají technické prostředky, jako jsou počítače, pro automatizované zpracování. Jelikož prostředky a způsob zpracování musí být určen již před zahájením zpracovávání osobních údajů, je jasné, že se budou měnit. Ještě před tím, než správce začne zpracovávat osobní údaje, mu zákon nařizuje, aby získal souhlas subjektu údajů. Bez něj smí zpracovávat údaje, které zákon určuje v § 5, odstavci (2), písmena a) až g). Ke zpracování údajů bez souhlasu subjektu údajů dochází jen v případě, kdy jsou údaje zpracovávány pro účely statistické nebo vědecké. Nejprve se však údaje musí anonymizovat. V souhlasu subjektu údajů musí být patrné, komu ho dává, pro jaký účel, rozsah souhlasu, na jaké období a kdo ho poskytuje. Subjekt údajů může kdykoliv souhlas odvolat, jestliže se správcem nedohodnou jinak. Další výjimkou zpracování osobní údajů za účelem nabízení obchodu a služeb. Pro tento účel lze použít jméno, příjmení a adresu subjektu údajů pod podmínkou, že byly získány z veřejného seznamu nebo v souvislosti s činností správce či zpracovatele. Bez souhlasu subjektu údajů, tyto informace nemůžou být dále zpracovávány a nelze k nim přiřazovat další osobní údaje. Nesouhlas subjektu údajů se zpracováním musí být vždy písemně.

Správce si musí před zahájením zpracování zjistit, zda se na jeho účel zpracovávání osobních údajů vztahuje oznamovací povinnost. Všechny náležitosti oznamovací povinnosti

ukládá zákon o ochraně osobních údajů v § 16. Naopak § 18 vymezuje zpracování údajů, které oznamovací povinnosti nepodléhají. Zde bylo uvedeno vše, co musí správce a zpracovatel učinit předtím, než začne jakékoliv údaje zpracovávat. Nejdůležitější povinnost, kterou jim zákon ukládá je v § 10, a to že musí vždy dbát, aby žádný subjekt údajů neutrpěl újmu na svých právech, zejména na právu na zachování lidské důstojnosti a na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a osobního života subjektu údajů [1], [20].

2.6.2 Práva a povinnosti při zpracování osobních údajů

Povinnosti správce před zpracováním osobních údajů lze provádět postupně, za to povinnosti při zpracování musí plnit všechny současně. Tedy nezáleží na pořadí. Za započetí zpracování se považuje okamžik, kdy správce k vymezenému účelu získá od jednoho subjektu osobní údaje v jistém rozsahu a předpokládá, že ve stejném rozsahu získá údaje i dalšího subjektu.

První povinnost v zákoně ukládá správci zpracovávat jen pravdivé a přesné osobní údaje, získané v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů. Pokud zjistí nepřesnost či nepravdivost údajů je nezbytné tyto údaje blokovat a bez odkladu opravit nebo doplnit, jinak zlikvidovat. Po opravě, blokování, doplnění nebo likvidaci správce informuje všechny příjemce. Zpracování nepřesných osobních údajů dochází jen v případech uvedených v § 3 odst. 6 zákona.

Mezi primární oprávnění správce se řadí uchovávání osobních dat. Ze zákona vyplývá, že osobní údaje lze uchovávat pouze po dobu nezbytně nutnou pro účel jejich zpracování. Když tato doba uplyne, mohou být osobní data uchována pouze pro účely statistické, vědecké a pro archivnictví, jinak je povinen data zlikvidovat. V případě uchování osobních údajů pro výše zmíněné účely je nutné dbát na ochranu subjektu údajů před neoprávněným zasahováním do soukromého a osobního života. A v neposlední řadě údaje anonymizovat, v souladu se Směrnicí č. 95/46/ES.

Čtvrtá povinnost v §5 se zabývá zpracováním osobních údajů v souladu s účelem, ke kterému byly shromážděny. Lze tyto data zpracovat i k jinému účelu, avšak vždy správce či zpracovatel získá souhlas od subjektu údajů. Další výjimky stanovuje zákon v § 3 odst. 6 o ochraně osobních údajů. S touto povinností úzce souvisí další zásada směřující k ochraně soukromí. Podle zákona správce má za povinnost shromažďovat osobní údaje jen otevřeně. Zákon používá označení maskování skutečného účelu, za kterým se skrývá skutečnost, kdy správce shromažďuje údaje pod jinou záminkou účelu nebo jiné činnosti.

Tímto je myšleno, že správcem získané informace nelze použít pro jiný účel, než byly získány. Pokud by chtěl osobní údaje prožít pro více účelů, musí požádat o souhlas subjektu údajů. Ten má právo se rozhodnout, zda bude se všemi stanovenými účely souhlasit či nikoli.

Další ustanovení, na které správce nesmí při svém zpracování zapomenout je nesdružování osobních údajů. Nelze libovolně sdružovat údaje získané pro různé účely. Především proto, že by si správce mohl vytvořit plný obraz o životě a jeho podmínkách určitého subjektu údajů. Nejhlavnější povinností správce a zpracovatele při zpracování osobních údajů se považuje přijímání bezpečnostních opatření, aby nemohlo dojít k neoprávněnému nebo nahodilému přístupu k údajům, k jejich změně, zničení nebo ztrátě, k neoprávněným přenosům a neoprávněnému zpracování, a především k jejich zneužití. K splnění správce přijímá odpovídající technická a organizační opatření. Ty určí odpovědnost za zpracování údajů, kterou je možné prokazatelně vymáhat, slouží k možné kontrole.

Poslední a nejdůležitější povinnost ukládá zákon v § 15 a to mlčenlivost o osobních údajích a o bezpečnostních opatřeních. Mlčenlivostí jsou svázány všechny osoby, které se podílely na zpracování dat. Zejména zaměstnanci správce a zaměstnavatel a další fyzické osoby na základě podepsání smlouvy. Výjimkou se stávají anonymizované osobní údaje použité pro vědeckou, publikační a pedagogickou činnost [6], [20].

2.6.3 Práva a povinnosti po ukončení zpracování osobních údajů

Zákon o ochraně osobních údajů ukládá správci povinnosti i při ukončení zpracování osobních údajů. I po ukončení zpracování zůstává povinnost přijímat bezpečnostní opatření. Pokud se vztahuje na zpracování oznamovací povinnosti, při ukončení činnosti správce musí neprodleně oznámit svůj záměr Úřadu pro ochranu osobních údajů. Dále se zákon v § 20 zabývá likvidací dat. Pomine-li účel zpracování nebo na základě žádosti subjektu údajů, správce nebo zpracovatel musí provést likvidaci údajů. Samozřejmě i zde se najde výjimka, kdy se údaje nemusí likvidovat, ale uchovájí se, a to zejména pro účely archivnictví a uplatňování práv v občanském řízení, trestním řízení a správním řízení [20].

3 ÚŘAD PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ A JEHO ČINNOST

Dalším důvodem pro nahrazení dřívějšího zákona č. 256/1992 Sb., o ochraně osobních údajů v informačních systémech, bylo že, sice definoval práva a povinnosti subjektu údajů, správcům i zpracovatelů, ale nezřizoval orgán pro dohled, který byl požadavkem Směrnice 95/46/ES. V dodatkovém protokolu k Úmluvě č. 108 byla dána povinnost zákonodárci, aby při tvorbě nového zákona o ochraně osobních údajů se zřídil i orgán pro dozor, který byl plnil funkce, jaké požadují výše zmíněné normy.

Úřad pro ochranu osobních údajů (dále jen ÚOOÚ) vznik v roce 2000 na základě zákona č.101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, se sídlem v Praze, s posláním, že bude dohlížet na dodržování tohoto zákona a jeho porušení postihovat. ÚOOÚ je nezávislý orgán, který není podřízen vládě tím pádem ani nařízením vlády, příkazům či závazným pokynům. Ve své činnosti se řídí pouze zákony a jinými právními předpisy, takže do jeho činnosti lze vstoupit pouze na základě zákona. Jeho nezávislost je dále zajištěna tím, že se činnost hradí ze státního rozpočtu České republiky, poté tím, že pozice předsedy a inspektorů jsou časově omezeny na pět let, a to nejvýše na dvě po sobě jdoucí období, resp. na deset let. Tyto pozice jsou navrhovány Senátem Parlamentu České republiky a jmenovány prezidentem České republiky.

Hlavní úkoly ÚOOÚ stanovuje zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů v § 29:

- „a) provádí dozor nad dodržováním povinností stanovených zákonem při zpracování osobních údajů,*
- b) vede registr zpracování osobních údajů,*
- c) přijímá podněty a stížnosti na porušení povinností stanovených zákonem při zpracování osobních údajů a informuje o jejich vyřízení,*
- d) zpracovává a veřejnosti zpřístupňuje výroční zprávu o své činnosti,*
- e) vykonává další působnosti stanovené mu zákonem,*
- f) projednává přestupky a jiné správní delikty a uděluje pokuty podle tohoto zákona,*
- g) zajišťuje plnění požadavků vyplývajících z mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána, a z přímo použitelných předpisů Evropské unie,*
- h) poskytuje konzultace v oblasti ochrany osobních údajů,*

i) spolupracuje s obdobnými úřady jiných států, s orgány Evropské unie a s orgány mezinárodních organizací působícími v oblasti ochrany osobních údajů. Úřad v souladu s právem Evropské unie plní oznamovací povinnost vůči orgánům Evropské unie.“

Samozřejmě ÚOOÚ ve své působnosti a v rámci plnění svých povinností, které mu ukládá zákon, se dále řídí i dalšími zákony, například podle obecného procesního předpisu – zákona č.500/2004 Sb., správní řád. V případě kdy poskytuje informace vztahující se k jeho činnosti tak se řídí zákonem č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím apod. [14], [20].

3.1 Kontrolní činnost

Zákon o ochraně osobních údajů stanovuje, že kontrolní činnost provádí inspektoři a další pověřeni zaměstnanci ÚOOÚ na základě kontrolního plánu nebo na základě podaných stížností a podnětů. Do kontrolní činnosti se zapojuje i předseda ÚOOÚ a to tím, že sestavuje kontrolní plán spolu s jeho spolupracovníky. Právě sestavování kontrolního plánu má velký vliv na to, jakým směrem se bude kontrolní činnost vyvíjet a na jaké oblasti zaměří svou pozornost. Kontrolovanými jsou jak orgány státní správy či veřejnoprávní subjekty, tak i banky, podnikatelské subjekty, zdravotnické zařízení, obce a další subjekty, jejichž činnost souvisí s nakládáním s osobními údaji. Jak při samotné kontrole, tak i už při sestavování kontrolního plánu zaměstnanci ÚOOÚ věnují pozornost především podnětům a stížnostem, například od soudu, policie, upozornění v TV apod.

Zaměstnancům provádějící kontrolu je dána zákonem o ochraně osobních údajů řada oprávnění:

- a) Vstupovat při provádění kontroly do objektů, zařízení, provozů či na pozemky správců, zpracovatelů nebo každého, kdo zpracovává osobní údaje, jestliže činnost souvisí s předmětem kontroly. Vstup do obydlí je možný pouze, když slouží k provozování podnikatelské činnosti.
- b) Požadovat předložení originálních dokladů, které souvisí s předmětem kontroly. Požadavek je vznesen proti kontrolovaným a jiným osobám.
- c) Seznamovat se s utajovanými skutečnostmi a stejně tak i s dalšími, které jsou chráněny povinností mlčenlivosti.
- d) Požadovat jak od fyzických, tak i právnických osob poskytnutí pravdivých a plných informací v souvislosti se zjišťovanými skutečnostmi.
- e) Zajišťovat v případě potřeby doklady. Převzetí dokladů musí být kontrolovanému potvrzeno, a pokud požaduje kopie převzatých dokladů, tak mu je ponechat.

- f) Pořídit kopie paměťových médií, které obsahují osobní údaje a nacházejí se u kontrolovaného.
- g) Požadovat podání písemné zprávy o odstranění kontrolou zjištěných nedostatků. Kontrolovaní musí tuto zprávu podat ve stanovené lhůtě.
- h) Používat telekomunikační zařízení kontrolovaného pro případnou potřebu zabezpečení kontroly.

Sice kontrolori mají ze zákona daná oprávnění, ale s nimi souvisí i jejich povinnosti. Subjektu musí být kontrola vždy oznámena, a to nejpozději při jejím zahájení, buď v ústní, nebo písemné formě. Dalším krokem je povinnost kontrolora se prokázat platným průkazem inspektora. Musí šetřit práva a právem chráněné zájmy kontrolovaných, jak správců, tak i zpracovatelů. Doklady, které zajistil pro potřeby kontroly, by měl ochraňovat proti jejich ztrátě, zničení, poškození či zneužití. A poté je i kopie paměťových médií neprodleně předat zpět kontrolovanému, pokud pominou důvody jejich převzetí. Při samotné kontrole má za povinnost vystavit kontrolní protokol o výsledcích. Ten obsahuje popis zjištěných skutečností s uvedenými nedostatky, označení právních předpisů, které byly porušeny, opatření, která se ukládají k nápravě a v poslední řadě stanovení lhůty, do kdy je třeba tak učinit. Dále se v protokolu uvádí označení ÚOOÚ a jména kontrolujících, označení kontrolovaného, místo a čas kontroly, předmět kontroly, skutečný stav a označení dokladů a dokumentů. Po sepsání protokolu musí kontrolující seznámit kontrolovaného s protokolem a předat mu jeho stejnopis. Kontrolovaný stvrdí svým podpisem, že byl s protokolem seznámen a převzal ho. Pokud odmítne se seznámit s kontrolním protokolem nebo seznámení potvrdit, vyznačí se to v protokolu. Poslední povinnost kontrolora je zachovávat mlčenlivost o skutečnostech zjištěných při kontrole a zneužití těchto skutečností [12], [20].

3.2 Veřejný registr zpracování osobních údajů

Dalším úkolem ÚOOÚ je vést registr zpracování osobních údajů. Zákon o ochraně osobních údajů nařizuje, aby byl registr veřejně přístupný. Do registru se zapisují oznámení, které je správce povinen zaslat ÚOOÚ před zahájením zpracování údajů. Oznámení obsahuje identifikační údaje správce, účel zpracování, kategorie subjektu údajů a osobních údajů, zdroje osobních údajů, místo zpracování, kategorie příjemců a předpokládané předání osobních údajů do jiných států.

Registr slouží především pro kontrolu. ÚOOÚ pomocí tohoto registru má přehled kdo a jakým způsobem zpracovává osobní údaje a zda splnil svou povinnost a oznámil

své zpracování ÚOOÚ, jak určuje § 16 zákona o ochraně osobních údajů. Po odeslání oznámení ÚOOÚ musí oznamovateli potvrdit jeho registraci, pokud tak neučiní, předpokládá se, že oznámení bylo zaregistrováno. Ke zrušení registrace dochází jedině, když ÚOOÚ zjistí, že správce porušuje podmínky stanovené zákonem nebo pokud pomine účel zpracování, pro který bylo zpracování zaregistrováno [16].

3.3 Sankce

Mezi další činnosti ÚOOÚ patří i povinnost a oprávnění udělovat sankce. Výši sankcí upravuje v hlavě VII zákon o ochraně osobních údajů, definuje skutkové podstaty přestupků a jiných správních deliktů. Za přestupek se považuje jednání, které ohrožuje nebo porušuje zájem společnosti a je výslovně označeno v zákoně o přestupcích, případně v jiném zákoně. Každé porušení povinností projednává ÚOOÚ, který zároveň uděluje pokutu. Při sankčním řízení ÚOOÚ vychází z povahy, závažnosti, způsobu jednání, míře zavinění, doby trvání a následků protiprávního jednání. ÚOOÚ postupuje při projednání přestupků podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v případě správního deliktu postupuje podle správního řádu. Výnos z uložených pokut je příjmem do státního rozpočtu.

První přestupek definovaný v zákoně je porušení mlčenlivosti fyzickou osobou v pracovním nebo jiném obdobném poměru vůči správci nebo zpracovateli či vykonává pro něj činnost v rámci dohody nebo v rámci plnění zvláštním zákonem uložených oprávnění a povinností přichází do styku s osobními údaji. Za tento přestupek se může uložit pokuta až do výše 100 000 Kč. Fyzická osoba, které vykonává funkci správce nebo zpracovatele a poruší některou z povinností stanovenou zákonem o ochraně osobních údajů, lze uložit pokutu do výše 1 000 000 Kč. Nejvyšší pokuta v § 44 může být uložena fyzické osobě ve funkci správce nebo zpracovatele ve výši 5 000 000 Kč, v případě se dopustí při zpracování osobních údajů neoprávněného zásahu do soukromí a ohrozí větší počet osob, nebo poruší povinnosti týkající se zpracování citlivých údajů. Další sankce pro fyzickou osobu nastává v případě porušení zákazu zveřejnění údajů, a to ve výši 1 000 000 Kč nebo ve výši 5 000 000 Kč, pokud informace zveřejní prostřednictvím tisku, filmu, rozhlasu, televizi, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

Fyzická osoba nebo právnická osoba, která podniká podle zvláštních předpisů v postavení správce nebo zpracovatele, se může dopustit správního deliktu tím, že při zpracování osobních údajů nedodrží některou ze zákonných povinností. V zákoně o ochraně osobních údajů v § 45 je uveden výčet způsobů porušení povinností, které mohou při zpracování osobních dat nastat.

Výše uložené pokuty může být až 5 000 000 Kč. V případě, kdy při zpracování osobních údajů právnickou osobou dojde k ohrožení většího počtu osob svým neoprávněným zasahováním do soukromí nebo poruší povinnosti při zpracování citlivých údajů, se může vyšplhat výše pokuty až na 10 000 000 Kč.

V posledním paragrafu zákon řeší správní delikt, za který právnická osoba neodpovídá. Toto ustanovení zákona platí v případě, kdy právnická osoba prokáže vynaložení veškerého úsilí, které v dané situaci bylo možné požadovat, aby porušení právní povinnosti nenastalo. Pokud správní orgán nezahájí řízení do 1 roku ode dne, kdy se o správním deliktu dozvěděl, nejpozději však do 3 let ode dne, kdy byl spáchán, pak odpovědnost právnické osoby za delikt zaniká [20].

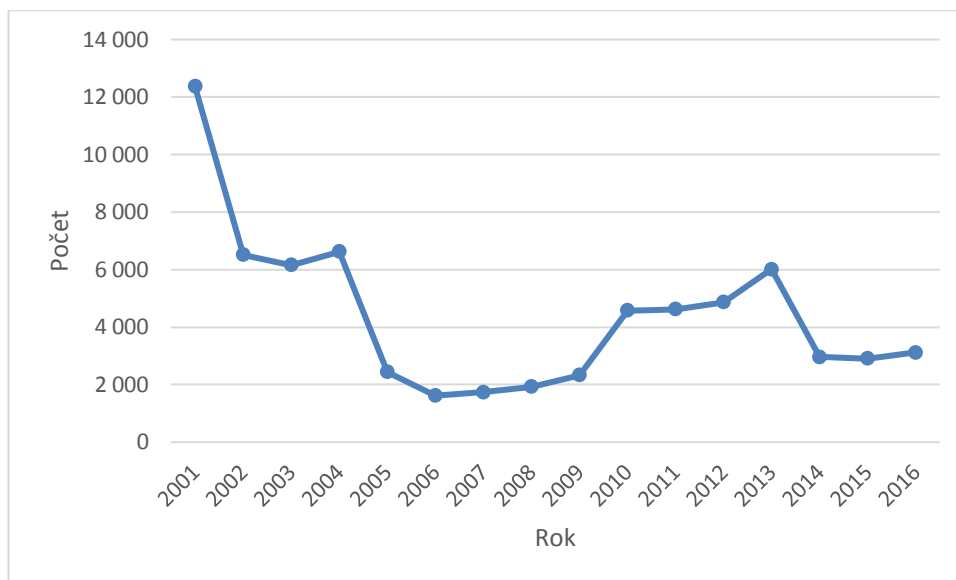
3.4 Ostatní činnosti

Dále zákon o ochraně osobních údajů ukládá ÚOOÚ povinnost připravovat a zveřejňovat výroční zprávu. Výroční zpráva obsahuje informace o provedené kontrolní činnosti a její zhodnocení, informace a zhodnocení stavu v oblasti zpracovávání a ochrany osobních údajů v České republice a zhodnocení dalších činností ÚOOÚ. Tuto zprávu předává předseda ÚOOÚ Poslanecké sněmovně a Senátu Parlamentu České republiky a vládě České republiky pro informovanost, a to vždy do dvou měsíců po skončení rozpočtového roku. Zpráva navíc musí být zveřejněna ve Věstníku Úřadu. Další činností úřadu je dle zákona vydávání Věstníku. Jeho součástí jsou už zmíněné výroční zprávy, přehled zaregistrovaných povolených zpracování osobních údajů za uplynulé dvouměsíční období, a i přehled zrušených registrací za stejné období. Dále zde ÚOOÚ publikuje svá stanoviska a sdělení k aktuálním problémům ochrany osobních údajů, a to i v mezinárodním kontextu. Kromě této publikace vydává Bulletin, který přináší shrnutí činnosti ÚOOÚ za uplynulý čtvrtrok, rozhovory s inspektory, informace a další zajímavosti. Poté se nesmí zapomenout na vyřizování dotazů, konzultací, stížností a podání, v této oblasti ÚOOÚ využívá především pomocí elektronické pošty. Tyto i ostatní činnosti lze najít na oficiálních stránkách ÚOOÚ (www.uoou.cz) [16], [20].

3.5 Výroční zprávy ÚOOÚ

Jak už zde jednou bylo řečeno má ÚOOÚ za úkol vydávat výroční zprávu, každý rok a zveřejnit ji na svých internetových stránkách, a to vždy nejdéle do druhého měsíce po skončení rozpočtového roku. První výroční zpráva byla zveřejněna v roce 2000, jelikož tento rok byl ÚOOÚ zřízen, tak tato zpráva sloužila spíše pro představení ÚOOÚ. Zde bylo shrnutí zřízení ÚOOÚ, informace o působnosti, a dokonce i jeho hospodaření.

Od dalšího roku výroční zprávy obsahují shrnutí činností ÚOOÚ za předešlý rok. Na prvních stránkách má úvodní slovo předseda či předsedkyně ÚOOÚ, který hodnotí minulé období. Druhá sekce se zabývá postavením a působností ÚOOÚ v oblasti ochrany osobních údajů a v oblasti elektronického podpisu. Poté poskytování konzultací a vyřizování dotazů, které jsou ÚOOÚ zasílány jak v elektronické, tak i v písemné podobě.

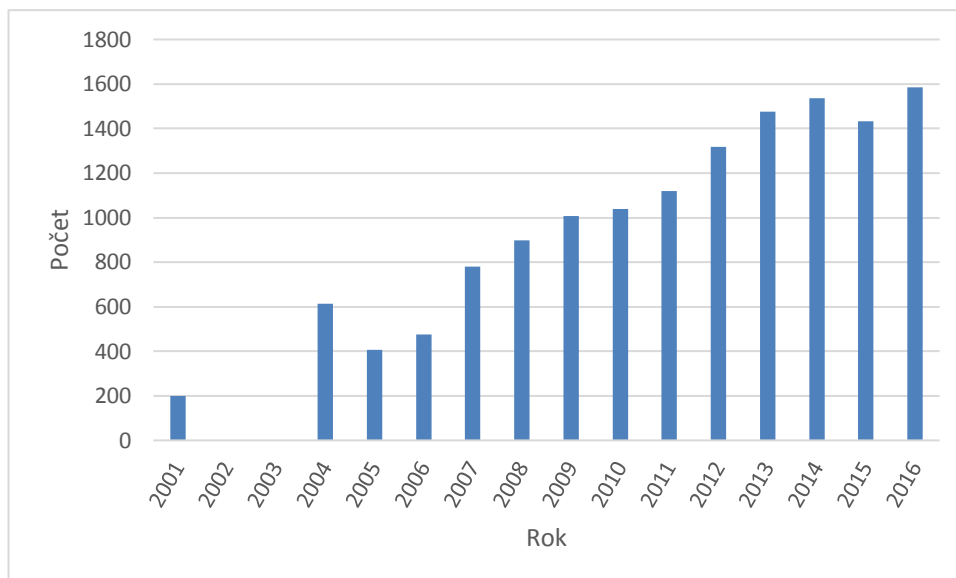

Obrázek 1: Podané dotazy a konzultace v letech 2001–2016

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

Na obrázku číslo 1 lze pozorovat trend poslaných dotazů ÚOOÚ, občany České republiky a podniky za celé období jeho působnosti, který úzce souvisí s poskytnutými konzultacemi ÚOOÚ. Za rok 2001 bylo ÚOOÚ zasláno nejvíce dotazů a poskytnuto nejvíce konzultací ze strany ÚOOÚ zejména proto, že to byl první rok, kdy docházelo ke změnám v oblasti právní ochrany osobních údajů. O tuto problematiku se zabývali právníkové osoby v postavení správce nebo zpracovatele. Nejvíce je zajímala aplikace zákona a jeho rozbor. Tento rok ÚOOÚ pořádal semináře a přednášky o ochraně osobních údajů určené právníkům i fyzickým osobám. Tyto semináře byly uspořádány na základě častých písemných i telefonických dotazů.

V následující části se zabývá zpracování osobních údajů. Zde řeší povinnosti správců a zpracovatelů především v podávání oznámení o zpracování a registrace. Dále předávání údajů do zahraničí. A podané stížnosti od občanů.

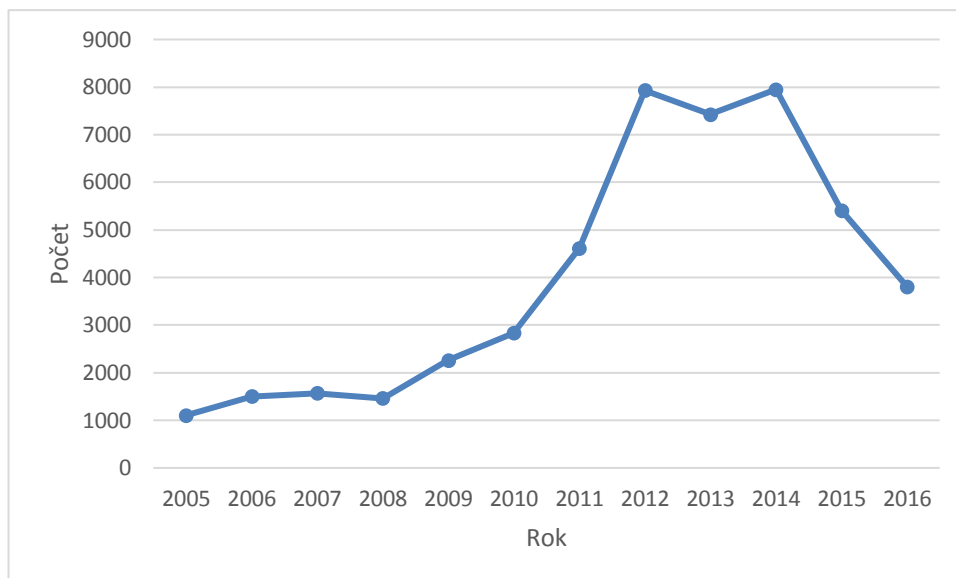

Obrázek 2: Množství podaných stížností v letech 2001–2016

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

V porovnání s ilustrací č. 1 je na první pohled zřejmé, že obrázek č. 2 má stále rostoucí trend. Bohužel nelze sledovat podané stížnosti za celé období působnosti ÚOOÚ, jelikož ve výročních zprávách v roce 2002 a 2003 nebyl tento počet zveřejněn. Na obrázku je znázorněno, že občané České republiky se začali zajímat o to, kdo a jak nakládá s jejich osobními údaji. Pokud má člověk podezření o tom, že někdo neoprávněně nakládá s jeho osobními údaji, tak může podat stížnost ÚOOÚ. Zdali má podaná stížnost má všechny náležitosti ÚOOÚ ji potom projde a snaží se zjistit, jestli je stížnost oprávněná. V případě, že se ukáže vážný důvod k podezření, tak ÚOOÚ nařídí kontrolu daného subjektu, kde se zkoumá neoprávněné nakládání s osobními údaji.

Od roku 2005 ÚOOÚ ve svých výročních zprávách v sekci Úřad v číslech zveřejňuje i počet podaných stížností na nevyžádané obchodní sdělení. Nevyžádané obchodní sdělení neboli SPAM se v poslední době v České republice stále rozšiřuje a nabývá nových forem a metod. Toto šíření se považuje za delikt, který je upravován v zákoně č. 480/2004 Sb. o některých službách informační společnosti. Tento zákon zakazuje šířit obchodní sdělení bez souhlasu příjemce.

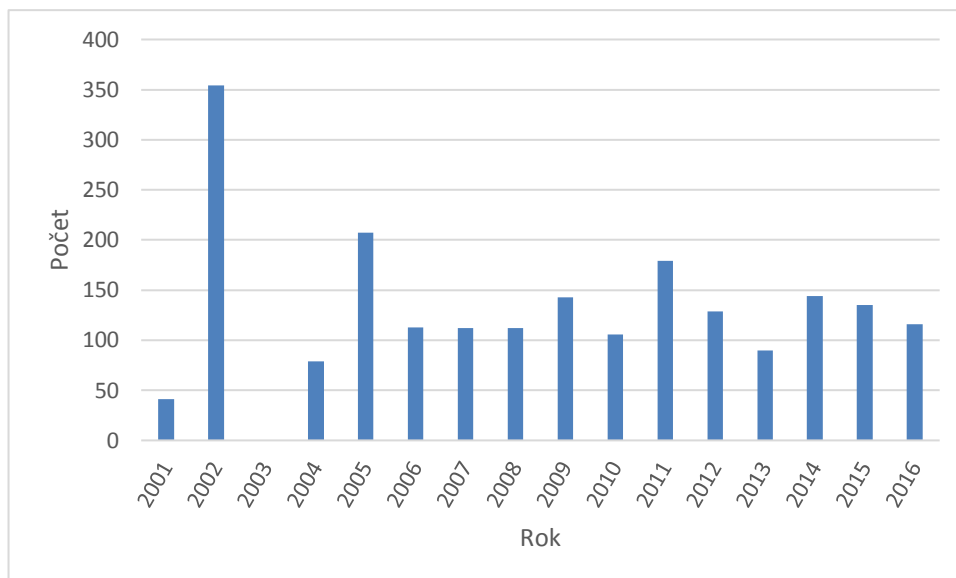

Obrázek 3: Podané stížnosti na nevyžádané obchodní sdělení v letech 2005–2016

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

Z obrázku č. 3 vyplývá, že od roku 2005 do roku 2014 docházelo ke stálému zvyšování počtu podávaných stížností. Tyto stížnosti vychází především z toho, že se některé společnosti rozhodly zákon č. 480/2004 Sb. obejít tím, že si najaly firmy, které tyto sdělení odesílají za ně. ÚOOÚ na svých internetových stránkách vysvětluje co to je nevyžádané obchodní sdělení (SPAM). Dále je zde zveřejněn postup, jak se správně vypořádat se SPAMEM a v neposlední řadě, jak správně postupovat a čemu se vyvarovat při přijetí nevyžádaného obchodního sdělení (nejen se SPAMEM, ale i například při HOAXU apod.).

I informace o kontrolní činnosti ÚOOÚ zveřejňuje ve své výroční zprávě. Kontrolní činnost je vždy naplánovaná podle kontrolního plánu, který se sestavuje i na základě podaných stížností obyvatel.

Obrázek 4: Provedené kontroly v oblasti zpracování osobních údajů v letech 2001–2016

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

S kontrolním plánem souvisí činnost inspektorů pověřených kontrolou dané společnosti. Kontrolní činnost neprobíhá jen v soukromých institucích, ale například i na ministerstvech apod. Ve výroční zprávě mají inspektoři místo na vyjádření svých poznatků. A tak se část výroční zprávy zaměřuje na proběhlé kontroly v oblasti zpracování a nakládání s osobními údaji. V roce 2002 bylo provedeno největší počet kontrol za celé sledované období, celkem 354 kontrol. Kontroly se týkaly především nepovoleného předávání osobních údajů do zahraničí a nepovolené zpracování osobních údajů. ÚOOÚ zrušil registrace správců či zpracovatelů, kteří se tohoto jednání dopustili, a poté jim byly uděleny sankce.

V poslední řadě je ve výročních zprávách dozorová činnost ÚOOÚ, kde se najdou už zmíněné stížnosti a konzultace, poznatky ze správního řízení a ze soudních přezkumů apod. Dále v každé výroční zprávě lze najít souhrn činností ÚOOÚ za daný rok v tabulce, kde je uveden přesný počet stížností, dotazů, kontrol apod. Všechny výroční zprávy jsou zveřejněné a dostupné na oficiálních stránkách ÚOOÚ.

4 HLAVNÍ PŘÍČINY ZNEUŽITÍ OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Osobní údaje se zneužívají každý den. Dochází k nim například pro reklamní účely, krádeže identity dokonce i k neoprávněnému získávání dat ze strany policie apod. Zneužívání dat ulehčuje především existence sociálních sítí, kde uživatelé vkládají své osobní údaje bez rozmyslu. Hlavní příčinou zneužití osobních údajů je lehkovážnost lidí, kteří si neuvědomují následky svých činů a nebezpečí plynoucí ze zveřejňování svých osobních údajů. Samozřejmě sociální sítě jsou velmi rozšířené především pro jejich výhody. Lidé se díky nim můžou bezplatně spojit se svými přáteli, rodinou, bývalými spolužáky i s lidmi z jiných zemí či kontinentů. Na svém profilu lidé píší, co dělají, kde byli nebo si přidávají své zájmy. Spousta sociálních sítí jako je např. Facebook dokáže dokonce i propojovat přátele a známé. Lidé si myslí, že jsou tyto systémy bezpečné, ale bohužel tomu tak není. Především pomocí lidí, kteří si na svůj profil neustále přidávají své zážitky a všechny chvíle svého života poskytují velké množství dat, které si pak může vyhledat skoro každý, nejen přátelé. I z druhého pohledu uživatel nemusí přidávat například své fotky, ale někdo z jeho přátel „ho označí“ na fotografii či videu. S tím však nemusí uživatel souhlasit a nemůže se zveřejněnou fotografií nic udělat, pokud se nelze dohodnout s uživatelem, který ji přidal. Různé věci, které se objeví na sociální síti, může uživatele kompromitovat, například při ucházení o novou práci není nic jednoduššího pro budoucího zaměstnavatele než se podívat na sociální síti a zjistit co tam uchazeč přidává apod. Hned si sám může udělat obrázek o charakteru uchazeče. Další problém v ochraně osobních údajů na Facebooku jsou různé doplňkové aplikace, protože pokud je chce uživatel používat, musí zpřístupnit osobní údaje. Více o zneužívání osobních údajů na sociálních sítích a o ochraně proti zneužití lze najít na internetových stránkách www.uzijsisvaprava.cz. Ke zneužití osobních údajů nedochází jen na sociální síti, ale i na pracovišti pomocí kamerových systémů, při cestování nebo dokonce policií ČR. Se zneužití osobních údajů souvisí i hit posledních let jménem dron. Vlastník dronu, který má jakékoliv nahrávací zařízení může získat spoustu dat. Pokud vlastník dronu při jeho používání nahrává videa, hovory lidí či je fotografuje v jejich domově, na zahradě v autě apod. bez souhlasu dochází k narušování soukromí a zachycování osobních údajů. Samozřejmě k narušení soukromí může docházet i za předpokladu, kdy dron není vybaven nahrávacím zařízením [4], [19].

Je důležité, aby osobní údaje byly chráněny před zneužitím, ať už je zpracovává kdokoliv. Ke zneužití osobních údajů může dojít čtyřmi způsoby. První působ je kázeňský přestupek policisty nebo strážníka, například když získává neoprávněně data. Poté přestupek fyzické

osoby (porušení mlčenlivosti), správní delikt právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby (zpracovatel či správce neprovedl ochranná opatření daná zákonem) a trestný čin (neoprávněné nakládání s osobními údaji) [7].

4.1 Zásady ochrany osobních údajů

Pro každého občana České republiky je důležité, aby věděl, jak se má zachovat, v případě podezření, že někdo neoprávněně nakládá s jeho osobními údaji. Pokud se bude o ochranu osobních údajů zajímat lze na stránkách ÚOOÚ najít doporučení a návod, jak zneužití předcházet.

První se zásad je vždy si důkladně přečíst dokument, který je podepisován a zaměřit se na pravomoci, které podpisem získá zpracovatel osobních údajů. V žádném případě nepodléhat nátlaku, souhlas s poskytnutím osobních údajů musí být vědomý, svobodný a informovaný. Nepodepisovat dokument, jestliže některé skutečnosti jsou nejasné. Sdělovat osobní údaje jen v soukromí, vyhnout se situaci, kdy by tyto údaje mohla slyšet další nepovolaná osoba. Informovat se o konkrétních údajích, které budou shromažďovány. Při zjištění neúplných či nepravdivých údajů požadovat okamžité blokování, opravu, výmaz nebo doplnění údajů. Bez souhlasu subjektu údajů nelze pořizovat jakékoliv kopie nebo skenovat osobní doklady (občanský průkaz, cestovní doklad). Nesdělovat při vstupu do budovy své rodné číslo (např. pro účely služebního průkazu), stačí pouze jméno, příjmení, případně číslo občanského průkazu. Pokud subjekt údajů ukládá své osobní údaje na záznamové zařízení (např. pevný disk v počítači), tak při jeho prodeji se přesvědčit, že všechny údaje jsou důkladně smazány, například pomocí přeinstalování, jednoduché smazání nemusí být dostatečné. S tím souvisí i zaslání dat pomocí elektronických prostředků. Brát v potaz, že komunikační kanály mohou být „odposlouchávány“, a tak pokud nelze použít jinou formu přenosu, využívat standardní prostředky šifrování nebo certifikace (např. podpisové certifikáty, jednorázová zabezpečovací hesla apod.). Poslední doporučení se týká kamerových systémů. Vždy musí být člověk upozorněn alespoň nástěnným piktogramem, že je přítomen v prostoru, kde je sledován. Všimnout si takto označených prostor, toto sledování je nepřístupné v prostorách určených pro intimní úkony (toalety, koupelny apod.).

Pro informovanost občanů ÚOOÚ vydal v roce 2004 informační leták na téma ochrany osobních údajů a soukromí, který byl rozeslán školám, městským a obecním úřadům. Tento leták se zpracoval na základě nejčastějších dotazů občanů. Rada Evropy a Agentura pro základní práva se rozhodla vydat při příležitosti Dne ochrany osobních údajů

28. ledna 2014 praktického průvodce pro regulaci ochrany osobních údajů na evropském kontinentě, který vysvětluje principy Úmluvy č. 108. Tato příručka je zveřejněna na stránkách ÚOOÚ, každý, kdo má zájem o ochranu osobních údajů do ní může nahlídnout, aby plně porozuměl právní úpravě této problematiky [18].

4.2 Postup při zneužití osobních údajů

Důležité pro každého občana je, aby věděl, co má udělat, když jsou jeho osobní údaje zneužity. Tedy za předpokladu selhání preventivních opatření, které jsou uvedeny v předchozí kapitole. Proto v této kapitole bude nastíněn stručný návod a potřebné informace, jak správně postupovat.

Jestliže má člověk podezření, že se s jeho osobními údaji nenakládá v souladu se zákonem, má několik možností, na koho se svými pochyby obrátit. První možností je se obrátit na odpovědný orgán (Policii ČR), který by měl tuto skutečnost prošetřit nebo se obrátit přímo na ÚOOÚ. Každý má právo obrátit se na ÚOOÚ s podáním, pokud zjistí či má důvodné podezření, že se nezákonně nakládá s jeho údaji. Toto podání by mělo obsahovat takové konkrétní informace, aby při řešení byl zvolen účinný a cílený postup. Zejména označení subjektu podezřelého z porušení zákona, popis činnosti, při které došlo k porušení zákona, uvedení osobních údajů nebo alespoň jejich kategorii, které byly zpracovány, listiny nebo materiály, které dokládají vztah mezi oznamovatelem a zpracovatelem. Také materiály, z kterých lze odvodit porušení zákona a odkaz na další zdroje, které svědčí o popisovaných skutečnostech. V neposlední řadě kontaktní údaje stěžovatele, ty však nejsou povinné, lze podat oznámení i anonymně na adresu ÚOOÚ nebo zaslat elektronickou poštou. Pokud své údaje neudá v podání, pak nelze podávající osobu informovat o vyřízení podnětu. Osoba, která podá podnět, nikdy není účastníkem správního řízení, může pouze být vyslechnut jako svědek.

Při rozhodnutí podání oznámení ÚOOÚ se lze obrátit na internetové stránky www.uoou.cz, kde je volně přístupný formulář Oznámení i s pokyny k jeho vyplnění. Formulář je možný vyplnit a poslat elektronicky nebo ho vytisknout a poslat na adresu ÚOOÚ. Další možností, jak podat stížnost je i osobně navštívit ÚOOÚ v úředních hodinách. Každý stěžovatel musí brát v potaz, že doručení neúplného nebo poškozeného dokumentu a jestliže se nepodaří tuto vadu odstranit, tak tento dokument nebude dále zpracováván. Tedy rada zní: pořádně si vše při vyplňování formuláře číst a vyvarovat se chybám [15].

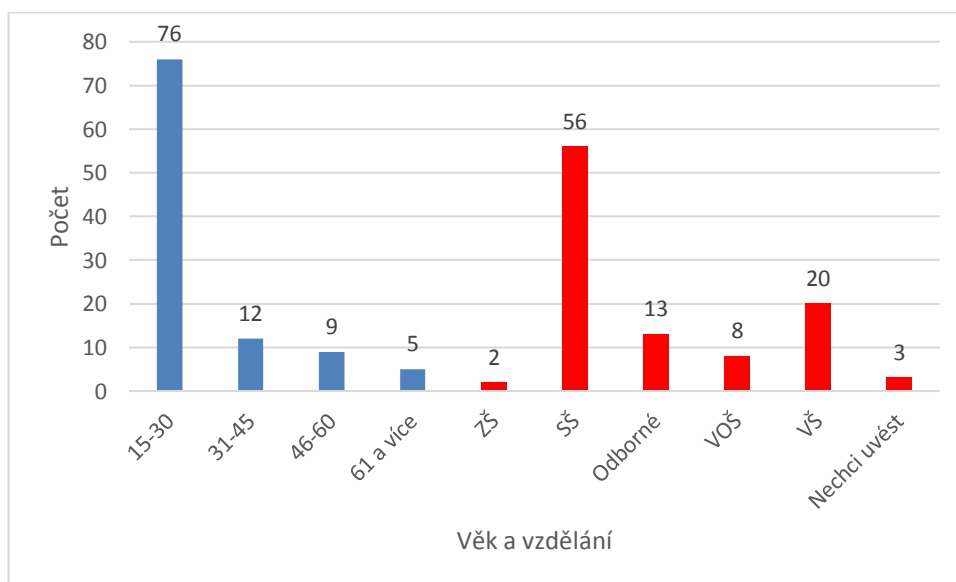
Poslední možností je internet. Žijeme v moderním světě, kde pomocí internetu lze vyhledat vše za malou chvíli. Na internetu existuje spousta stránek, které se touto problematikou zabývají. V první řadě stránky ÚOOÚ, které v této práci byly už několikrát zmíněny. Dále internetová stránka www.uzijisvaprava.cz, kde lze najít různé příčiny zneužití osobních údajů, proč k nim dochází a jak se tomu vyvarovat. Další zajímavou stránkou je www.jaknainternet.cz zde je dokonce i krátké instruktážní video a pod ním základní pravidla, jak se chovat na internetu při registraci, na sociálních sítích a při prohlížení internetu v souvislosti s ochranou osobních údajů. Mimo jiné i www.ferovapolicie.cz, na tomto webu se nachází sekce zaměřená přímo na ochranu soukromí a ochranu osobních údajů. Internet má už v této době téměř každý, dá se na něm najít cokoli, tak proč ho nevyužít pro získávání informací, které pomohou chránit osobní údaje.

5 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Pro splnění cíle této bakalářské práce a pro zodpovězení výzkumné otázky se autorka rozhodla pro dotazníkové šetření. Dotazník byl určen všem občanům České republiky a zjišťoval jejich informovanost o tématu ochrana osobních údajů. Dotazník byl strukturován ze 17 otázek a zaměřuje se na dvě oblasti, a to na sociální sítě a práci. Tyto oblasti byly vybrány především proto, že na sociálních sítích stále přibývají uživatelé a ty si na svůj profil zveřejňují osobní údaje bez rozmyslu. Druhou oblastí je práce, jelikož s pracovním poměrem jednoznačně souvisí osobní údaje. Každý člověk se během svého života dostane do role buď řadového zaměstnance, manažera nebo i zaměstnavatele. A tak by měl znát svá práva a povinnosti a vědět, jak chránit své soukromí i soukromí ostatních občanů, protože když dojde k narušení soukromí, tak je poté velmi obtížné ho získat nazpět.

5.1 Charakteristika respondentů

Dotazníkové šetření probíhalo v době od 24. března do 5. dubna 2017. Dotazníky byly rozesílány jak v elektronické, tak i tištěné podobě. Jak je vidět na obrázku č. 5 za celý průběh šetření odpovědělo 102 ochotných respondentů (36 mužů, 66 žen). Dotazník byl určen všem občanům České republiky starších 15 let. Nejvíce na dotazník odpovídali ženy ve věkové kategorii 15–30 let (76).

Obrázek 5: Věková a vzdělanostní struktura respondentů

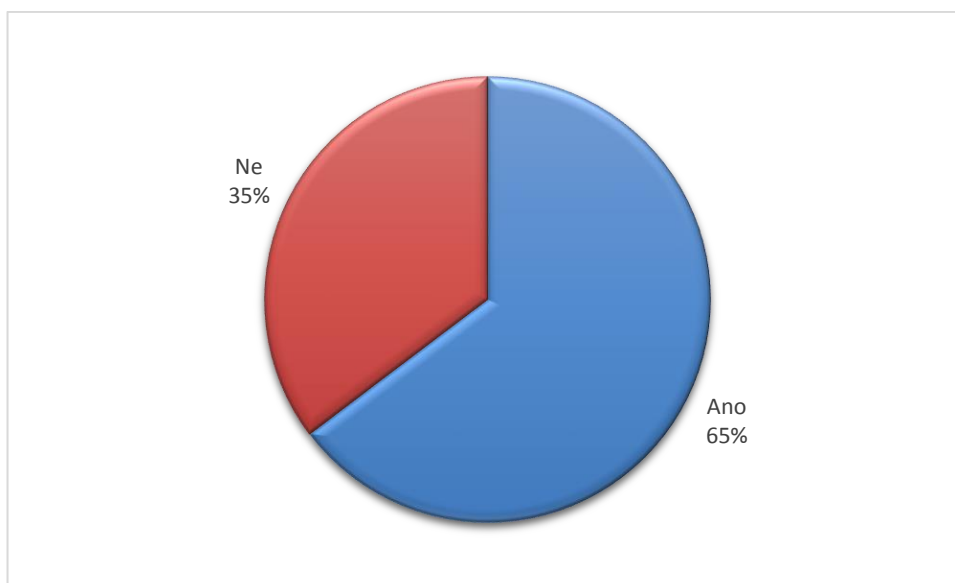
Zdroj: vlastní zpracování

5.2 Výsledky dotazníkového šetření

První otázky v dotazníkovém šetření byly obecné otázky o problematice, které byly povinné, a tak je vyplnili všichni respondenti. Následující otázky se zaměřovaly na sociální sítě, jelikož ne všichni jsou uživatelé sociálních sítí tak tuto oblast vynechalo 11 % dotazovaných. Poslední část dotazníku byla zaměřená na práci. Tuto oblast nevyplnilo 32 respondentů.

Obecné otázky o problematice

I. Zajímáte se, kdo a jak nakládá s Vašimi osobními údaji?

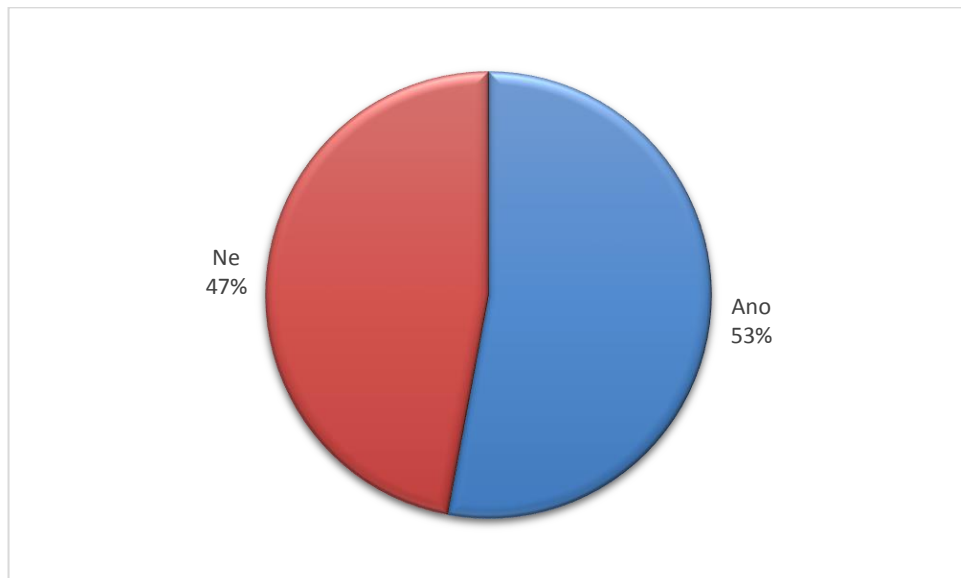

Obrázek 6: Zajímáte se, kdo a jak nakládá s Vašimi osobními údaji?

Zdroj: vlastní zpracování

Na obrázku č. 6 lze vidět, že 35 % oslovených respondentů se nezajímá o to kdo a jak nakládá s jejich osobními údaji. Lze tedy konstatovat, že si ani neuvědomují riziko zneužití osobních údajů a možné následky, které by to pro ně mohlo mít.

II. Víte, jak své osobní údaje chránit?

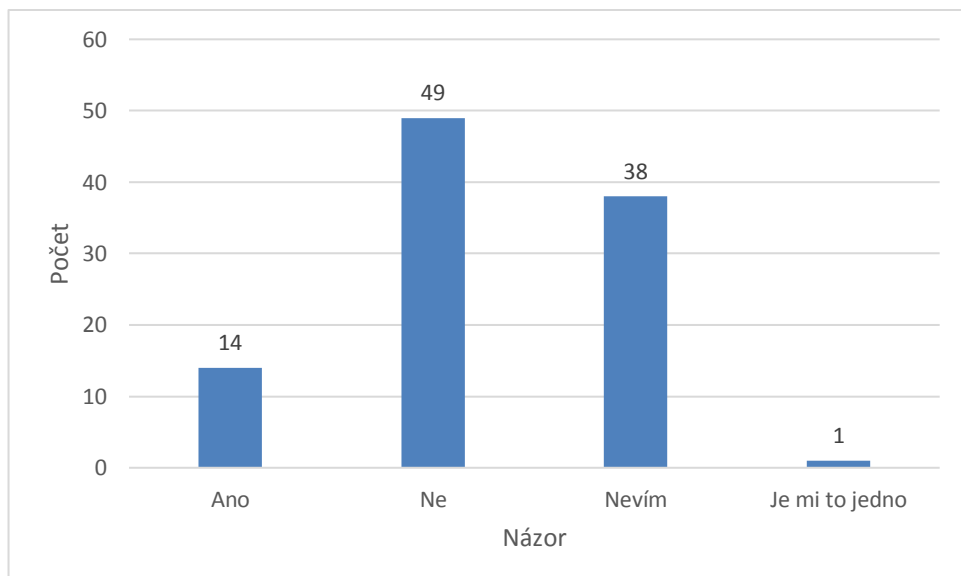

Obrázek 7: Víte, jak své osobní údaje chránit?

Zdroj: vlastní zpracování

Z obrázku č. 7 lze vyčíst, že i v moderní době, kdy je možné si veškeré informace vyhledat pomocí internetu, tak 47 % dotazovaných uvedlo, že neví nebo se nezajímá, jak své osobní údaje chránit.

III. Myslíte si, že Vaše osobní údaje jsou dostatečně zabezpečeny proti zneužití?

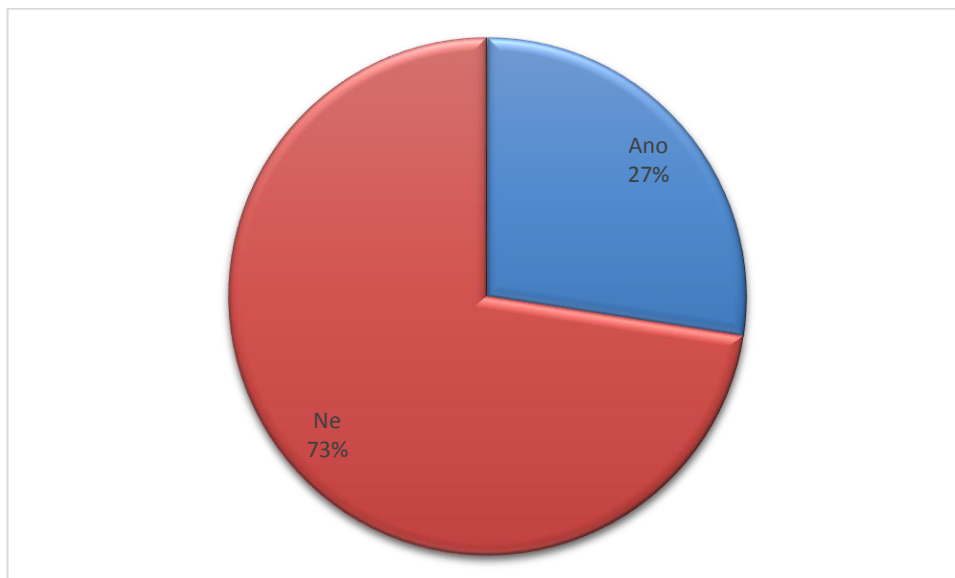

Obrázek 8: Myslíte si, že jsou Vaše osobní údaje dostatečně zabezpečeny proti zneužití?

Zdroj: vlastní zpracování

Tento obrázek lze srovnat s výše uvedeným. V otázce: Víte, jak své osobní údaje chránit? Více než polovina dotázaných odpověděla, že ano (53 %), přesto v následující otázce, zda si myslí, že jejich osobní údaje jsou dostatečně zabezpečeny proti zneužití většina lidí odpověděla, že ne nebo neví. Tudiž je možno soudit, že i přes většinovou informovanost občanů, jak své osobní údaje chránit, tak nedělají či stále mají pocit, že jejich osobní data jsou nedostatečně chráněna.

IV. Víte, jak v případě zneužití osobních údajů postupovat?

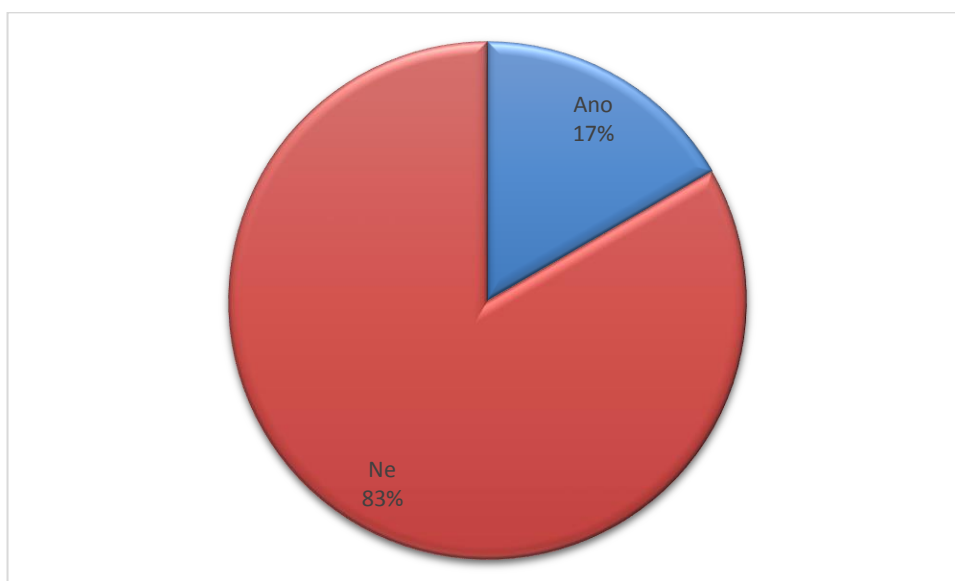

Obrázek 9: Víte, jak v případě zneužití osobních údajů postupovat?

Zdroj: vlastní zpracování

Podle obrázku č. 9 je zřejmé, že většina dotazovaných neví jak v případě zjištění, že někdo jejich údaje zneužil postupovat. Toto zjištění potvrzuje to, že samotná Česká republika se touto problematikou zabývá teprve od roku 2000, kdy byl vydán nový zákon č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů ve kterém byl zřízen ÚOOÚ, a tak občané nejsou plně informováni o působnosti zákona, ani o působnosti a činnostech ÚOOÚ. Na druhou stranu se dá usuzovat, že občané ČR si stále neuvědomují riziko zneužití osobních údajů, a proto se také o tuto problematiku nezajímají.

V. Byly Vám někdy Vaše osobní údaje zneužity?

Obrázek 10: Byly Vám někdy zneužity Vaše osobní údaje?

Zdroj: vlastní zpracování

Se zneužitím osobních údajů má zkušenosti jen 17 % dotazovaných, znázorňuje obrázek č. 10. Není to velké procento, ale i tak je zřejmé, že toto riziko opravdu existuje a dochází ke zneužívání osobních údajů.

VI. Pokud ano, tak jakým způsobem / k jakému účelu?

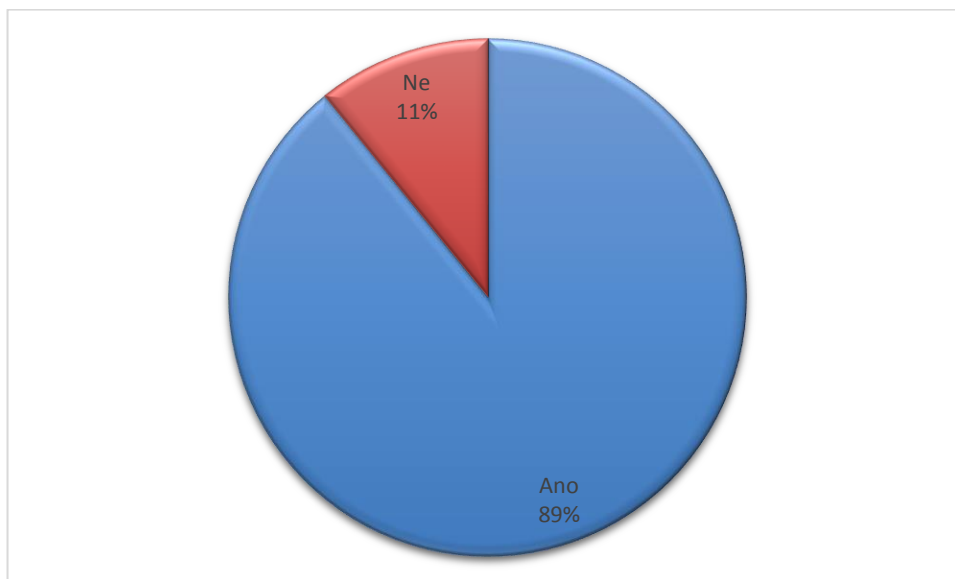
Podle odpovědí respondentů jsou osobní údaje nejvíce zneužívány k marketingovým účelům. Desetkrát se shodli, že jim byly zneužity jména, telefonní čísla a popřípadě trvalé bydliště. Mnoho firem k oslovení nových zákazníků používají takzvaný způsob „na volávání“. Otázka v tomto případě zní, zda opravdu jde o zneužití osobních údajů nebo jestli, subjekt údajů podepsal souhlas se zpracováním osobních údajů, kde byl dodatek o možnosti využití jejich osobních údajů k marketingovým účelům.

Dále pár odpovídajícím byly zneužity profily na sociálních sítích. Někdo se jim přihlásil na jejich profil a psal jejich přátelům či dokonce pachatel i účet zablokoval. V neposlední řadě u dvou korespondentů došlo k zneužití osobních údajů k nebankovní půjčce. Při zneužití osobních údajů k účelu půjčení peněz se pokládá za trestný čin.

Podle získaných odpovědí je možno usuzovat, že i České republice dochází ke zneužívání osobních údajů, a proto by každý občan měl dbát na ochranu svých údajů.

Otázky zaměřené na sociální sítě

VII. Používáte sociální sítě?

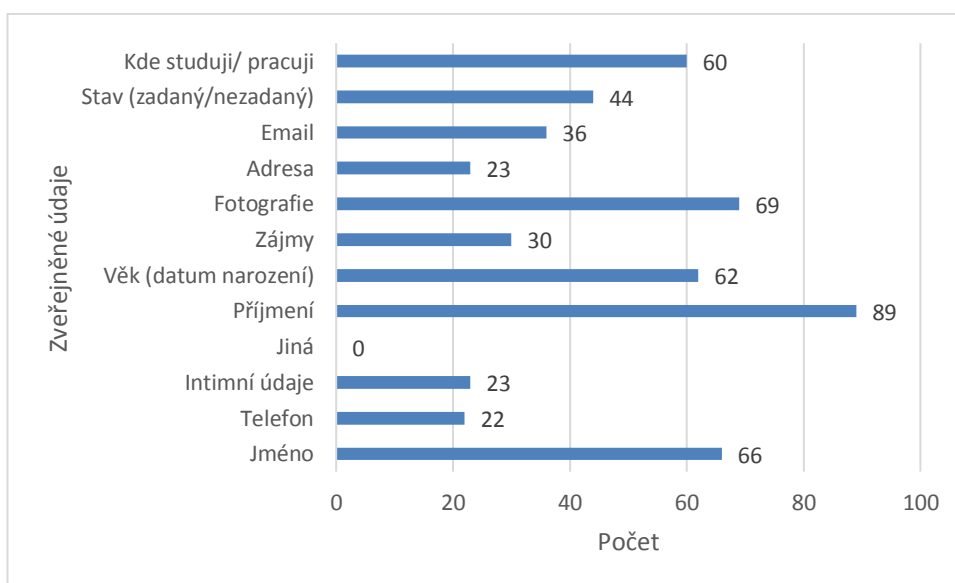

Obrázek 11: Používáte sociální sítě?

Zdroj: vlastní zpracování

Většina dotazovaných korespondentů (89 %) používá sociální sítě, kde zveřejňuje své osobní údaje. V následujících otázkách, které jsou zaměřeny výhradně na sociální sítě, jsou pokládány uživatelů pro zjištění o tom, jaké údaje o sobě zveřejňují a kdo k nim má přístup.

VIII. Co všechno na svých profilech zveřejňujete?

Obrázek 12: Co všechno na svých profilech zveřejňujete?

Zdroj: vlastní zpracování

Následující obrázek znázorňuje, jaké informace dotazovaní o sobě zveřejňují na sociálních sítích. Většina uvedla, že především jméno a příjmení. Tyto dva údaje musí každý uživatel zveřejnit, protože bez nich by nemohl sociální sítě používat. Následně nejvíce uživatelé zveřejňují své fotografie a informace o tom kde studují či pracují. Velké procento zveřejnění je i věk nebo datum narození. V tomto případě je to už dobrovolné ze strany uživatele tyto informace mít přístupné pro ostatní. Podle definice osobního údaje je možno zkonstatovat, že většina uživatelů zveřejňuje takové informace, které je bez problému může přímo identifikovat.

IX. Kdo má k vašemu profilu povolený přístup?

Tabulka 1 Povolený přístup k profilu

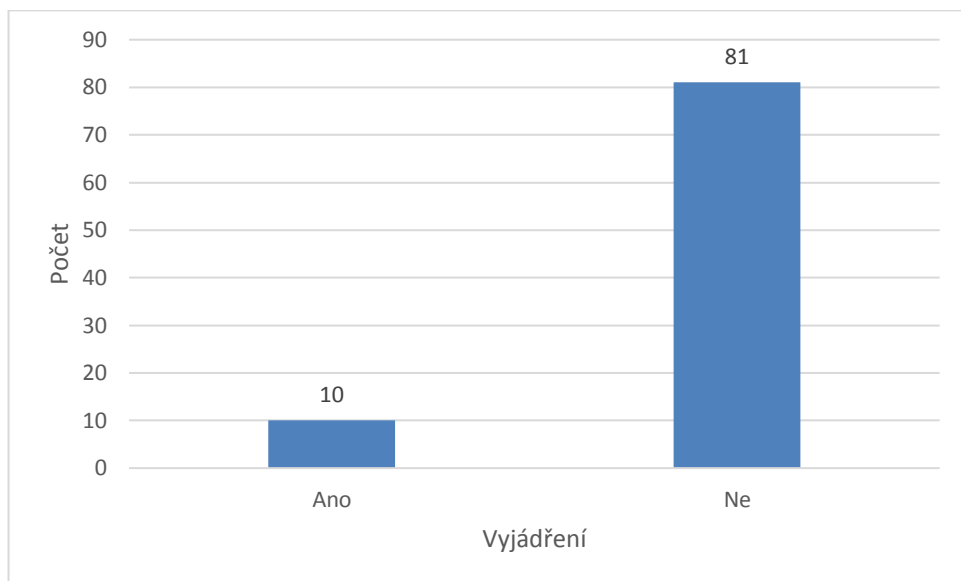
Všichni uživatelé	11
Jen zaregistrované uživatelé	7
Jen přátelé	63
I přátelé přátel	10

Zdroj: vlastní zpracování

Každý uživatel sociální sítě se může rozhodnout, kdo bude mít na jeho profil přístup a jaké informace se mu budou zobrazovat. Dle tabulky č. 1 se většina respondentů rozhodla, že k jejich informacím mají přístup jen jejich přátelé na sociálních sítích. Zde se nabízí otázka, koho si dotazovaní do svých přátel přidávají, zda to jsou opravdu jen rodina, přátelé a známí, které opravdu zná či i lidi, které zná jen od vidění nebo je nezná vůbec.

Dále by se měl každý uživatel zamyslet nad tím, jaké osobní údaje zveřejňuje a komu. A zda nemůže dojít k jejich zneužití.

X. Přidáváte si do přátel lidi, které neznáte?

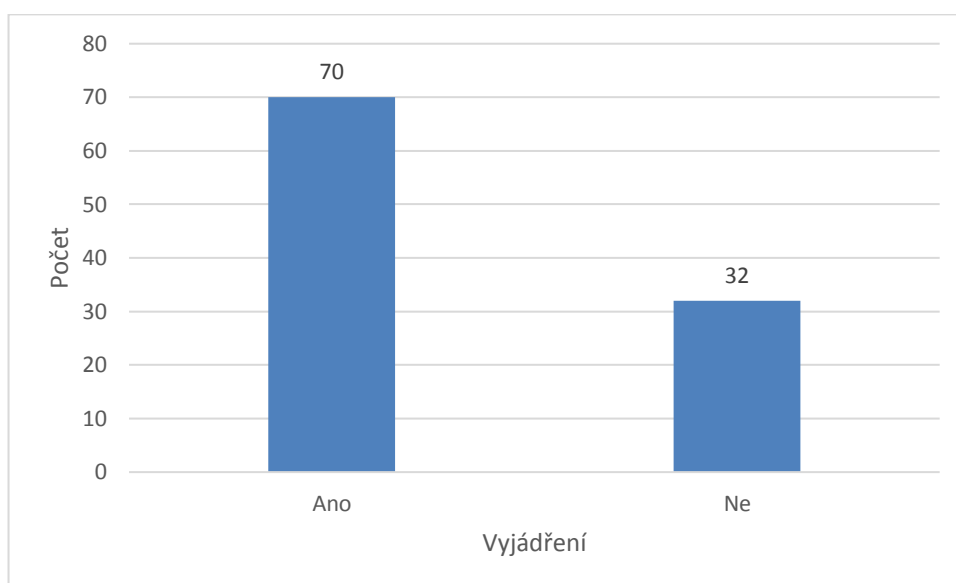
Obrázek 13: Přidáváte si do přátel lidi, které neznáte?

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek č. 13 poukazuje na to, že většina uživatelů sociálních sítí si nepřidává lidi, které nezná. Přidávají si jen uživatele, které několikrát osobně potkali. Při osobním dotazování většina respondentů v souvislosti s touto otázkou odpověděla, že si přidává cizí lidi, jen když se s nimi chtějí seznámit či od nich potřebují zjistit nějaké informace apod. (např. Dotazovaný chce jet do ciziny, a tak si pomocí skupiny vyhledat uživatele, který má s tím to zkušenosti. Poté si ho přidal do přátel, aby od něj získal nějaké informace a rady apod.).

Otázky zaměřené na oblast práce

XI. Jste zaměstnán?

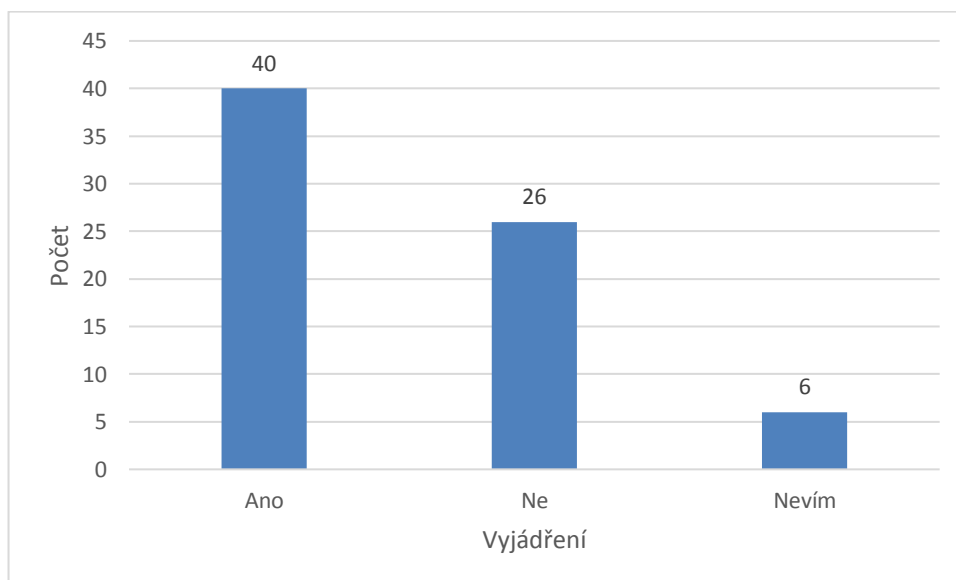

Obrázek 14: Pracujete?

Zdroj: vlastní zpracování

Následující obrázek č. 14 je zaměřen na oblast práce. První otázka z této oblasti byla, jestli dotazovaný pracuje.

XII. Jsou ve Vaší práci kamery či jiné bezpečnostní systémy, které používají osobní či citlivé údaje?

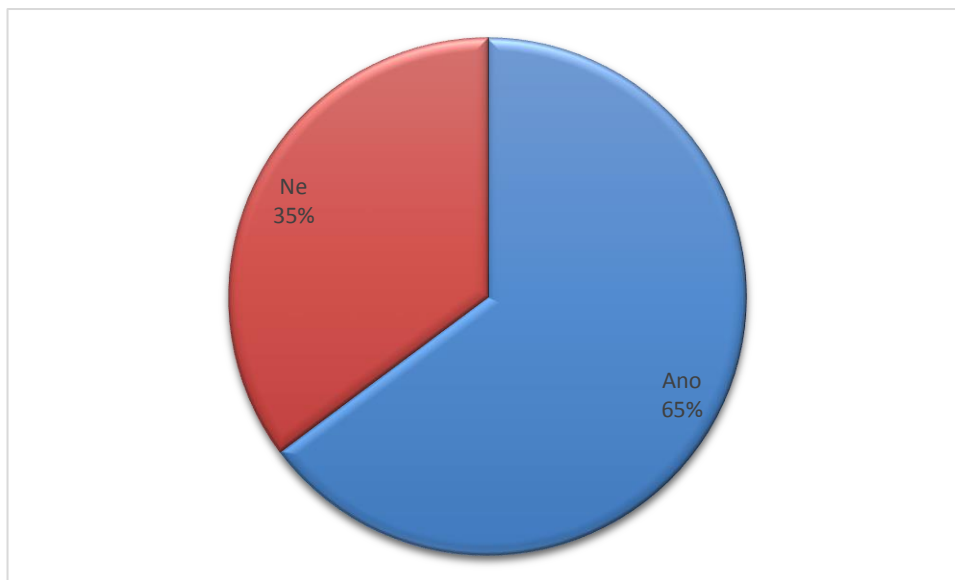

Obrázek 15: Kamery na pracovišti

Zdroj: vlastní zpracování

V dnešní době nejsou kamerové či jiné bezpečnostní systémy nic neobvyklého, a tak se spousta lidí setkává s těmito systémy i práci. V tomto dotazníkovém šetření bylo zjištěno, jak je zřejmé z obrázku č. 15, že 40 respondentů má v práci tyto systémy.

XIII. Jste s touto skutečností seznámeni?

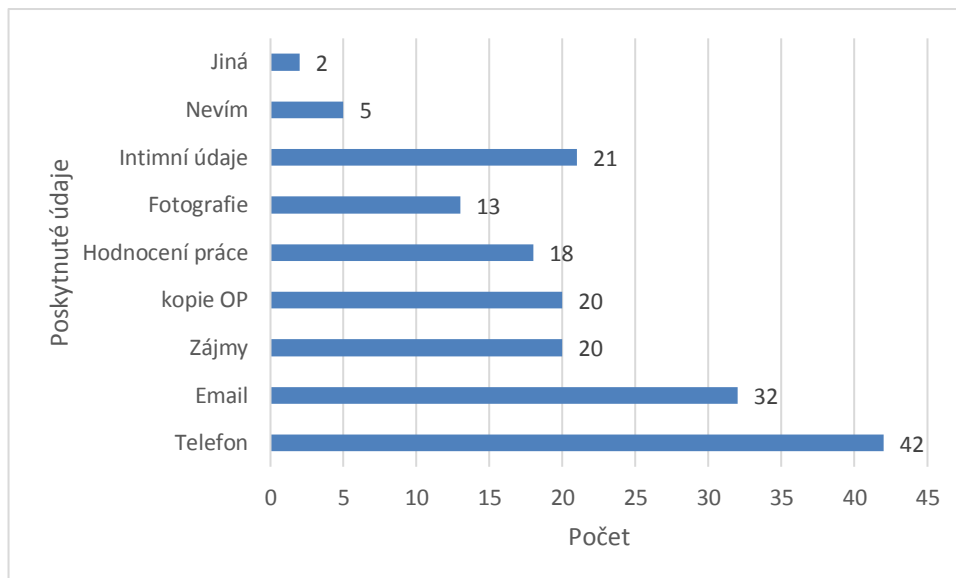

Obrázek 16: Jste s touto skutečností seznámeni?

Zdroj: vlastní zpracování

Na následujícím obrázku č. 16 je uvedeno procento lidí, kteří se v práci setkávají s kamerovými či jinými bezpečnostními systémy a jsou či nejsou s touto skutečností seznámeni. Je velice zajímavé, že 35 % dotazovaných odpovědělo, že s touto skutečností nejsou seznámeni, jelikož ze zákona musí být s touto skutečností seznámeni ať slovně, písemně nebo cedulkou, která upozorňuje, že tato místnost je monitorována apod. S touto skutečností musí zaměstnavatel seznámit nejen zaměstnance, ale i jiné osoby, které do takto střežených prostor vstupují.

XIV. Požaduje po Vás zaměstnavatel osobní údaje nad více osobních údajů, než potřebuje ke splnění svých povinností (jméno, příjmení, datum a místo narození, rodné číslo, číslo OP, dosažené vzdělání, praxe, státní příslušnost, rodná čísla dětí a jména a příjmení (sleva na dani)), pokud ano, tak jaké?

Obrázek 17: Požadované osobní údaje

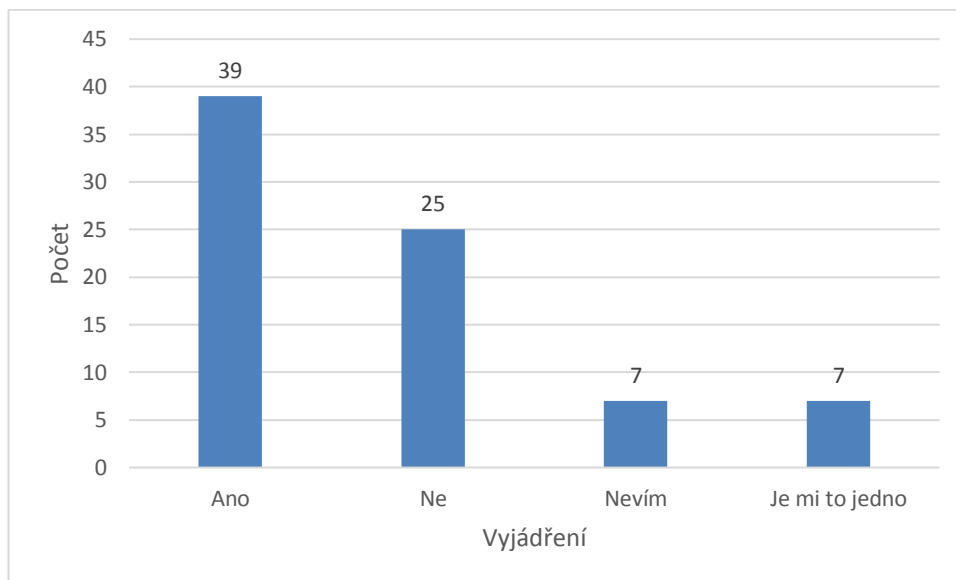
Zdroj: vlastní zpracování

Další otázka v dotazníku se týkala osobních údajů, které zaměstnavatel požaduje po svých zaměstnancích nad právní rámec. Obrázek č. 17 zobrazuje sesbírané odpovědi. Podle vyjádření dotazovaných zaměstnavatelé nejvíce po svých zaměstnancích chtějí telefonní číslo a email. Tyto dvě věci jsou pochopitelné pro potřebu zaměstnavatele informovat své zaměstnance např. při různých nečekaných změnách. Další velké procento odpovědí se shodlo na tom, že dále po nich požaduje jejich intimní údaje. V tomto případě jde o rozhodnutí subjektu údajů, zda tyto informace chce svému zaměstnavateli dát. Někdy se zaměstnanci setkávají s typem otázka jako je, zda kouří apod. Otázky tohoto typu se mohou jen vyřešit ústní formou (např. v budově se nekouří) a ne si je někam zapisovat. Dále se v osobních složkách zaměstnanců objevují zájmy a hodnocení práce. Z poskytnutí zájmů svému zaměstnavateli může zaměstnanci plynout nějaká výhoda, např. při hledání kandidáta na novou pozici mohou mít i tyto informace významný vliv. Kromě toho respondenti odpověděli, že po nich zaměstnavatel dokonce požadoval i kopii kartičky pojištění a potvrzení o bezdlužnosti.

Nejvíce zásadní z těchto věcí je poskytnutí kopie občanského průkazu. Obecně platí zákaz pořizování kopií OP. Tento zákaz má jen dvě výjimky. Okopírovat doklad se dá jen v případě,

kdy subjekt údajů poskytne souhlas nebo v případě kdy to vyžaduje zvláštní právní předpis či mezinárodní smlouva.

XV. Zajímáte se, k čemu jsou tyto informace využívány?

Obrázek 18: Zajímáte se, k čemu jsou tyto informace využívány?

Zdroj: vlastní zpracování

Poslední otázka v dotazníku v oblasti práce souvisí s předchozí otázkou. Většina dotazovaných odpověděla, že je zajímavá, k čemu jsou informace poskytované zaměstnavateli využívány, jak lze vidět na obrázku č. 18. Při osobním dotazování respondenti poukazovali na skutečnost, že tyto údaje jim mohou pomoci ke kariéernímu růstu.

5.3 Shrnutí výsledků

Pomocí dotazníkového šetření se prokázalo, že občané nejsou dostatečně o této problematice informováni a ani se o toto téma hlouběji nezajímají. Celých 35 % dotazovaných odpovědělo, že je nezajímá, kdo a jak nakládá s jejich osobními údaji. Dokonce skoro polovina respondentů neví, jak má své osobní údaje chránit a více než 50 % má pocit, že jejich údaje nejsou dostatečně zabezpečeny proti zneužití. Většina dotázaných ani netuší, jak by měli postupovat v případě zjištění, že někdo jejich osobní údaje zneužil. Osobní zkušenosti se zneužitím osobních údajů mělo dle odpovědí necelých 20 %. Osobní údaje se nejvíce zneužívají pro marketingové účely.

Část dotazníku zaměřená na sociální síť zjistila, že většina dotazovaných používá sociální síť. Tyto uživatelé na svých profilech zveřejňují takové údaje, které je mohou přímo či nepřímou identifikovat a neuvědomují si, že by tyto informace mohl někdo zneužít.

Poslední otázky dotazníku byly orientovány na práci. V této části bylo vyšetřeno, že zaměstnanci poskytují více osobních údajů svému zaměstnavateli, než potřebuje pro splnění své zákonné povinnosti.

ZÁVĚR

Zájem o ochranu osobních údajů vzrostl až po 2. světové válce, v souvislosti s holocaustem, který byl možný uskutečnit právě pomocí osobních údajů. Další otázky o tomto tématu se objevily v druhé polovině 20. století v USA, když vznikl plán pro vytvoření národního informačního centra, který by obsahoval informace o občanech. Dále se lidé začali více zajímat o ochranu osobních údajů v souvislosti se stále se rozvíjející výpočetní technikou. Všechny tyto důvody vedly některé demokratické státy k přijetí zákonů, které poskytují ochranu osobních údajů.

V roce 1968 se Rada Evropy začala zabývat otázkou ochrany soukromí v souvislosti s moderními technologiemi. Rozhodla se udělat průzkum ochrany soukromí osob v členských státech. Rada s komisí expertů došli k názoru, že není v tomto směru poskytována dostatečná ochrana. Protože docházelo k čím dál většímu počtu automatizovaných zpráv, Rada Evropy vypracovala Úmluvu ETS č. 108 o ochraně osob s ohledem na automatizované zpracování osobních dat (dále jen Úmluva č. 108). Úmluva č. 108 se stala prvním mezinárodním právním dokumentem v sektoru ochrany osobních údajů. Stanovila zásady, které by měly jednotlivé státy aplikovat pro ochranu osobních údajů občanů při zpracování jejich údajů. Poté definovala základní pojmy. Úmluva č. 108 byla přijata a otevřena k podpisu 28. 1. 1981 ve Štrasburku. V roce 1995 Evropská unie přijala Směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 95/46/ES o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a jejich volném pohybu. Směrnice byla přijata především pro srovnání rozdílů v oblasti ochrany osobních údajů ve členských státech. Jak členské státy i státy, které se ucházely o členství v EU, musely uvést své právní řády do souladu s touto Směrnicí.

Vývoj ochrany osobních údajů v České republice od r. 1948 do roku 1989 byl zcela utlačován. O tématu ochrany soukromí byla první zmínka na počátku 80. let a v druhé polovině 80. let se objevily zprávy o ochraně osobních dat. Až v Listině základních práv a svobod z r. 1991 došlo k zakotvení práva na soukromí a práva na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o osobě. Další rok došlo k přijetí zákon č. 256/1992 Sb. o ochraně osobních údajů v informačních systémech, jako předloha mu sloužila Úmluva č. 108. Avšak se tento zákon v praxi nepoužíval, kvůli chybějícím ustanovením o zřízení nezávislého dozorového orgánu a nebyly stanovené žádné sankce za jeho porušení. Situace se změnila až, když se Česká republika ucházela o členství v EU. Vláda musela sestavit nový zákon. V dubnu 2000 Parlament ČR schválil

zákon č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů, který splňuje veškeré požadavky Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 95/46/ES.

Zákon se zavázal k naplnění práva každého na ochranu před neoprávněným zásahem do soukromí. Dále upravuje práva a povinnosti při zpracování osobních údajů a stanovuje podmínky, za kterých je možné předat osobní údaje do jiných států. A to vše v souladu s právem EU a dalšími mezinárodními smlouvami. Zákon definuje i základní pojmy. Nejdůležitějším pojmem je osobní údaj, za který se považuje informace, pomocí, které lze osobu přímo či nepřímo identifikovat. Do rámce působnosti zákona spadá zpracování osobních údajů všemi subjekty, tím pádem i orgány státní moci, územní samosprávy, orgány veřejné moci nebo i právnické a fyzické osoby. Dalším krokem pro zajištění ochrany osobních údajů bylo zřízení nezávislého dozorového orgánu.

Úřad pro ochranu osobních údajů (dále jen ÚOOÚ) je nezávislý orgán, který není podřízen vládě ani nařízení vlády, příkazům či závazným pokynům. Ve své činnosti se řídí pouze zákony a jinými právními předpisy. Dále je jeho nezávislost zajištěna tím, že se činnost hradí ze státního rozpočtu.

Hlavní úkoly ÚOOÚ stanovuje zákon č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů v § 29 a těmi jsou: provádění dozoru nad dodržováním povinností při zpracování osobních údajů, vést registr zpracování, přijímat podněty a stížnosti a informovat o jejich vyřízení, vydávat a zveřejňovat výroční zprávy, vykonávat další působnosti stanovené zákonem, pojednávat přestupky a jiné správní delikty a udělovat pokuty, zajistit plnění požadavků vyplývajících z mezinárodních smluv, poskytovat konzultace a spolupracovat s obdobnými úřady jiných států.

Výroční zprávy, které musí ÚOOÚ zveřejňovat, obsahují shrnutí činností za předešlé období. Za rok 2001 bylo ÚOOÚ zasláno nejvíce dotazů a poskytnuto nejvíce konzultací zejména, protože to byl první rok, kdy docházelo ke změnám v oblasti právní ochrany osobních údajů. S tím i souvisí zvyšování zájmu lidu o to, kdo a jak nakládá s jejich osobními údaji. A tak trend podaných stížností od občanů za celé období působnosti ÚOOÚ se stále zvyšuje. Dále od roku 2005 ve svých výročních zprávách zveřejňuje i počet podaných stížností na nevyžádaná obchodní sdělení (spam). Množství stížností na toto téma se stále zvyšuje. ÚOOÚ na svých internetových stránkách zveřejňuje postup, jak se správně vypořádat se spamem a v neposlední řadě, jak správně postupovat a čemu se vyvarovat při přijetí spamu. Dále ÚOOÚ zveřejňuje informace o kontrolní činnosti, kde je i místo na vyjádření poznatků

samotných inspektorů. V roce 2002 proběhlo nejvíce kontrol za celé období působnosti úřadu. Kontroly se týkaly především nepovoleného předávání osobních údajů do zahraničí a nepovoleného zpracovávání osobních údajů.

Ke zneužívání osobních údajů dochází každý den, např. pro reklamní účely, krádeže identity, nebo dokonce i k neoprávněným získáváním dat ze strany policie apod. Jedna z věcí, která napomáhá ke zneužívání, jsou sociální sítě, kde lidé zveřejňují své osobní údaje bez rozmyslu. Proto i ÚOOÚ zveřejňuje na svých stránkách doporučení a návod, jak je možné zneužití předcházet. V případě zneužití osobních údajů, nebo při podezření, že někdo neoprávněně nakládá s osobními údaji, je několik možností, na koho se svými pochybnostmi obrátit. První možností je se obrátit na odpovědný orgán (Policie ČR), který by měl tuto skutečnost prošetřit, nebo se obrátit přímo na ÚOOÚ. Každý má právo se obrátit na ÚOOÚ s podáním, pokud zjistí, či má důvodné podezření, že se nezákonně nakládá s jeho údaji. Jak má toto podání vypadat a co má obsahovat, lze najít na internetových stránkách ÚOOÚ, anebo může navštívit úřad osobně. Poslední možností je internet. Na internetu existuje spousta stránek, které se touto problematikou zabývají. V první řadě stránky úřadu, poté stránky www.uzijisvaprava.cz, kde lze najít různé příčiny zneužití osobních údajů, proč k nim dochází a jak se tomu lze vyvarovat, a na dalších internetových stránkách. Internet má v této době téměř každý a dá se na něm najít cokoliv, tak proč ho nevyužít k získání informací, které pomohou chránit osobní údaje.

Bakalářská práce si kladla za cíl posoudit úroveň informovanosti občanů České republiky v oblasti ochrany osobních údajů a odpovědět na výzkumnou otázku, zda se lidé zajímají o ochranu osobních údajů a snaží se je zabezpečit. Pro splnění cíle a zjištění odpovědi na výzkumnou otázku probíhalo dotazníkové šetření. Dotazník je zaměřený na dvě oblasti, a to na sociální sítě a práci. Tyto oblasti byly vybrány především proto, že na sociálních sítích stále přibývají uživatelé a ti si na svůj profil zveřejňují své osobní údaje bez rozmyslu. Druhou oblastí je práce, jelikož s pracovním poměrem jednoznačně souvisí osobní údaje. Každý člověk se během svého života dostane do role buď řadového zaměstnance, manažera nebo i zaměstnavatele. A tak by měl znát svá práva a povinnosti a vědět, jak chránit své soukromí i soukromí ostatních občanů, protože když dojde k narušení soukromí, tak je poté velmi obtížné ho získat nazpět. Výsledky dotazníku jsou graficky znázorněny a vysvětleny. Pomocí tohoto šetření se zjistilo, že úroveň informovanosti občanů České republiky je nedostačující. Dokonce se o tuto problematiku nezajímají. Celých 35 % dotazovaných odpovědělo, že jim je jedno kdo a jak nakládá s jejich osobními údaji.

Další problém nastává v tom, že polovina respondentů ani nevěděla, jak své osobní údaje chránit. Dále ani netuší, jak by měli správně postupovat a jaké mají možnosti v případě zjištění, že jejich osobní údaje byly zneužity nebo v případě kdy mají toto podezření. K otázce, zda jim byly někdy údaje zneužity, se necelých 20 % dotazovaných vyjádřilo kladně. Někteří se dokonce setkali s tím, že jim osobní údaje byly zneužity pro nebankovní půjčky a zjistili to, až když jim přišla exekuce na plat. Ostatní se spíše setkali se zneužitím osobních údajů pro marketingové účely, kde jim firmy volají a znají jejich jméno a nabízejí různé produkty. Následující otázky v dotazníku se zaměřovaly na sociální síť. Pomocí těchto otázek bylo zjištěno, že většina respondentů používá sociální síť. Tyto uživatelé na svých profilech zveřejňují takové údaje, které je mohou přímo či nepřímo identifikovat. Při osobním dotazování mnoho dotazovaných tvrdilo, že si ani neuvědomili, jak lehce jsou tyto informace přístupné a riziko zneužití. Poslední otázky dotazníku byly orientovány na práci. V této části bylo vyšetřeno, že zaměstnanci poskytují více osobních údajů svému zaměstnavateli, než potřebuje pro splnění své zákonné povinnosti. V tomto případě se ale zajímají více, k čemu jsou tyto informace využívány. Také poukazovali na fakt, že poskytnutí těchto údajů zaměstnavateli jim může pomoci ke kariéernímu růstu.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] BARTÍK, V., JANEČKOVÁ E. *Ochrana osobních údajů v aplikační praxi: vybrané otázky*. 3. vyd. Praha: Linde Praha, 2013. 311 s. ISBN 978-80-86131-96-2.
- [2] BARTÍK, V., JANEČKOVÁ E. *Ochrana osobních údajů v životě podnikatele: 103 řešení modelových situací*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2013. 199 s. ISBN 978-80-7263-811-6.
- [3] Business Center. *Subjekt údajů* [online]. [cit. 2016-12-02]. Dostupné na: <<http://business.center.cz/business/pojmy/p492-subjekt-udaju.aspx>>.
- [4] Drone rules. *Ochrana osobních údajů při rekreačním používání dronů* [online]. [cit. 2017-02-25]. Dostupné na: <<http://dronerules.eu/cs/recreational/obligations/summary-of-privacy-rules-in-eu-1>>.
- [5] KUČEROVÁ, A., NONNEMANN, F. *Ochrana osobních údajů v otázkách a odpovědích*. 1. vyd. Praha: BOVA POLYGON, 2010. 150 s. ISBN 978-80-7273-163-3.
- [6] KUČEROVÁ, A., NONNEMANN, F. *Ochrana osobních údajů v praktických příkladech*. 1. vyd. Praha: BOVA POLYGON, 2013. 167 s. ISBN 978-80-7273-173-2
- [7] Liga lidských práv; Férová policie. *Zneužití osobních údajů* [online]. Aktualizace 2012-02-13 [cit. 2017-02-20]. Dostupné na: <<http://www.ferovapolicie.cz/soukromi-a-ochrana-osobnich-udaju-55/zneuziti-osobnich-udaju-2571.html>>.
- [8] MAŠTALKA, J. *Osobní údaje, právo a my*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. 212 s. ISBN 978-80-7400-033-1.
- [9] MATES, P., JANEČKOVÁ, E., BARTÍK, V. *Ochrana osobních údajů*. 1. vyd. Praha: Leges, 2012. 206 s. ISBN 978-80-87576-12-0.
- [10] MATES, P. *Ochrana soukromí ve správním právu*. 2. vyd. Praha: Linde, 2006. 313 s. ISBN 80-7201-589-3.
- [11] MATES, P. *Ochrana osobních údajů*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2002. 71 s. ISBN 80-246-0469-8.
- [12] MATOUŠKOVÁ, M., HEJLÍK, L. *Osobní údaje a jejich ochrana*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2003. 416 s. ISBN 80-86395-50-2.
- [13] MORÁVEK, J. *Ochrana osobních údajů v pracovněprávních vztazích*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 436 s. ISBN 978-80-7478-139-1.

- [14] Parlamentní listy. *Úřad pro ochranu osobních údajů chrání občany před institucemi* [online]. 2014 [cit. 2017-02-14]. Dostupné na: <<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Urad-pro-ochranu-osobnich-udaju-chrani-obcany-pred-institucemi-311882>>.
- [15] Úřad pro ochranu osobních údajů: *Podání stížnosti* [online]. [cit. 2017-03-03]. Dostupné na: <https://www.uoou.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_ktg=1097&p1=1097>.
- [16] Úřad pro ochranu osobních údajů: *Veřejný registr zpracování osobních údajů* [online]. [cit. 2017-03-09]. Dostupné na: <<https://www.uoou.cz/verejny%2Dregistr%2Dzpracovani%2Dosobnich%2Dudaju/ds-1513/archiv=0&p1=1511>>.
- [17] Úřad pro ochranu osobních údajů: *Výroční zprávy 2001–2016* [online]. [cit. 2017-03-01]. Dostupné na: <<https://www.uoou.cz/vyrocní%2Dzprava/ds-2089/archiv=0&p1=2087>>.
- [18] Úřad pro ochranu osobních údajů: *Zásady ochrany osobních údajů* [online]. [cit. 2017-03-02]. Dostupné na: <https://www.uoou.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_ktg=2615&p1=2615>.
- [19] Užij si svá práva. *Sociální síť* [online]. [cit. 2017-02-25]. Dostupné na: <<http://www.uzijsisvaprava.cz/socialni-site/>>.
- [20] Zákon České republiky č. 101/2000 Sb. ze dne 4. dubna 2000, o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Dotazník..... - 56 -

- a) Všichni uživatelé b) Jen zaregistrovaní uživatelé
c) Jen přátelé d) I přátelé přátel

12. Přidáváte si do přátel lidi, které neznáte?

- a) Ano b) Ne

13. Pracujete? (pokud ne, otázky č. 14 až 17 můžete přeskočit)

- a) Ano b) Ne

14. Jsou ve Vaší práci kamery či jiné bezpečnostní systémy, které používají osobní či citlivé údaje?

- a) Ano b) Ne c) Nevím

15. Jste s touto skutečností seznámeni?

- a) Ano b) Ne

16. Požaduje po Vás zaměstnavatel osobní údaje nad více osobních údajů, než potřebuje ke splnění svých povinností (jméno, příjmení, datum a místo narození, rodné číslo, číslo OP, dosažené vzdělání, praxe, státní příslušnost, rodná čísla dětí a jména a příjmení (sleva na dani)), pokud ano, tak jaké?

- Telefon Email Zájmy Kopie OP Hodnocení práce
 Fotografie Intimní údaje Nevím
Jiné

17. Zajímáte se, k čemu jsou tyto informace využívány?

- a) Ano b) Ne c) Nevím d) Je mi to jedno